ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ім. ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
Кафедра спортивних та рекреаційних ігор

Каратник І. В.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕНІСУ, НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ, БАДМІНТОНУ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ

Лекція з навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПОРТИВНИХ ІГОР (ІНДИВІДУАЛЬНІ ВИДИ СПОРТУ (ТЕНІС, НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС, БАДМІНТОН)»

для студентів ІІІ курсу факультету післядипломної та заочної освіти

спеціальності 017 Фізична культура і спорт

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри
спортивних та рекреаційних ігор
«____» _____ 201_ р. протокол № _
Зав.каф _____ Ковцун В.І.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕНІСУ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ В ТЕНІС.
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ.
ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БАДМІНТОНУ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ

1. Вступ (теніс)
2. Зародження та розвиток світового тенісу.
3. Розвиток вітчизняного тенісу. Теніс в Україні.
4. Теніс на Олімпійських іграх. Турніри Великого шолому.
5. Розміри корту. Інвентар для гри в теніс.
6. Основні правила гри.
7. Зародження настільного тенісу. Еволюція настільного тенісу.
8. Розвиток настільного тенісу в Україні, регіоні.
9. Інвентар для гри в настільний теніс. Основні правила гри.
10. Організація та проведення змагань з настільного тенісу.
11. Зародження та розвиток бадмінтону в світі.
12. Історія розвитку вітчизняного бадмінтону.
13. Розміри корту. Інвентар.
14. Основні правила гри. Судді на корті.

1. Вступ (теніс).

Теніс – спортивна гра з м’ячем і ракетками на спеціальному майданчику – **корті**, розділеному посередині сіткою. Ударами ракетки м’яч посилається через сітку на половину суперника так, щоб той не зміг повернути м’яч назад (ударом з льоту або після одного відскоку).

Сьогодні теніс – це вже не гра, а стиль життя, ним буквально хворіють мільйони людей в світі. Такий поголовний інтерес, до даного виду спорту, порівнянний хіба що із захопленням до футболу.

Теніс збирає величезні стадіони, щорічно по всьому світу влаштовуються різні чемпіонати і турніри, їх трансляції по телебаченню приковують любителів цієї гри, примушуючи переживати і хворіти за своїх улюбленців. Сильні гравці світу, виступаючи на цих змаганнях, фізично добре підготовлені, атлетично складені, володіють блискавичною реакцією, відмінною рухливістю і спритністю.

Під час гри на корті розгортаються неабиякі „баталії”. Щоб перемогти, тенісист, повинен враховувати свої сили і технічну підготовленість, а також можливості свого суперника і особливості ситуації, зіставивши всі ці чинники, він продумує тактичні прийоми і загальну стратегію гри. Він вирішує, якими ударами переважно користуватиметься, в яких поєднаннях, куди їх направляти і як поводитися під час змагань.

Досвідчений гравець завжди використовує різні обманні дії під час зустрічі, наприклад, показуючи суперникові, що прямує в один бік, а насправді готується до прийому м’яча з іншого боку або умисне показує

своїм виглядом втомлений стан, щоб ослабити увагу суперника і збити активність його гри.

Займатися тенісом може кожен, чоловіки і жінки, діти і літні люди. **Позитивний вплив тенісу на організм людини** є величезним, його здатність покращувати самопочуття, піднімати бадьорість, енергію, ось перевірений рецепт розвантаження після робочого дня.

2. Зародження та розвиток світового тенісу.

Ігри з маленьким м'ячем, які з допомогою пристосувань типу ракетки перебивали через сітку, були відомі ще в **Стародавній Греції і Стародавньому Римі.**

В середні віки і Новий час в Європі розповсюдилися ігри, які можна розглядати як попередників тенісу.

Офіційно прийнято вважати, що слово «теніс» виникло від старофранцузького слова «Tenets», яке промовляв гравець під час подачі м'яча. Згодом це слово запозичили англійці і пристосували його під свою мову, так і виникло слово «Tenis», яке і набуло розповсюдження.

В *1874 р.* англієць В. Вінгфільд розробив правила нової, достатньо близької до сучасного тенісу гри, яку він назвав сферистикою (анг., що означає гра в м'яч). В **1875** р. правила сферистики були удосконалені і гра отримала назву – **лаун-теніс** (слово „лаун" по-англійськи означає полянка). **Цей рік і рахується роком зародження тенісу.**

Перший офіційний тенісний турнір проходив у серпні 1876 р. на корті, розташованому у Масачусетсі і був виграний Джеймсом Даутом. Наступним офіційним турніром став турнір у Вімблдоні 1877 р., який став дуже популярним спочатку у Великій Британії, а потім і у світі. Цей турнір проводиться донині і є найстарішим у світі. Наступним офіційним турніром на корті під відкритим небом став турнір в Дінарді (Франція) у 1878 р. У тому ж році був проведений турнір у Монреалі, також цього року пройшов аматорський чемпіонат Шотландії, в 1879р. – Чемпіонат Ірландії. В 1880 р. – турнір на території Австрії. Чемпіонат США уперше проходив у Ньюпорті в 1881 р.

Розвивався теніс швидкими темпами. В кінці 70-х – початок 80-х років появилися перші тенісні клуби в більшості європейських країнах, в США, в ряді країн Південної Америки (Бразилії, Аргентині і Перу), в великих колоніальних країнах (Австралії, Індії, Канаді). В 80-х та початок 90-х років перші кроки в розвитку тенісу зроблені в Росії , Японії.

На початку 90-х років організовуються перші змагання не тільки клубні, але й міських та міждержавних масштабів, проводяться перші міжнародні турніри.

Теніс, як один з найбільш розповсюджених в той час видів спорту, **включається в програму І Олімпійських ігор**, які відбулися в **1896 р**.

Уже на межі XIX і XX ст. складається перший календар міжнародних змагань. Першості Англії, США, Франції, Австралії були відкритими, і в них регулярно стали приймати участь найсильніші гравці різних країн.

Вімблдонський турнір – відкрита першість Англії – уже на початку XX ст. став рахуватися особистою першістю світу на трав'яних кортах, а відкрита **першість Франції** – першістю світу на ґрунтових кортах. Відкриті першості Англії, Франції, США і Австралії є особистими міжнародними змаганнями, за результатами яких оцінюється майстерність тенісистів в міжнародному масштабі і складається світова класифікація (ці змагання прийнято умовно називати турнірами „Великого Шолому".

В 1900 р. проводиться **розіграш Кубку Девіса** – фактично першість світу серед чоловічих команд.

В 1905 р. створюється перша офіційна міжнародна тенісна організація – Міжнародний турнірний комітет лаун-тенісу, який бере в свої руки координацію планування міжнародних змагань.

В **1912** р. створюється **Міжнародна федерація тенісу**. Членом її став і Всеросійський союз лаун-теніс клубів.

В 20-30 ті роки значно зросла популярність тенісу в світі. В ці роки починає формуватися атлетична, гостроатакуюча гра. Найбільш високого рівня розвитку теніс досягає в США, Австралії, Японії, Франції, Англії, Італії, Германії, Швеції, Іспанії, Чехословаччині і Польщі.

В розіграші Кубку Девіса в 1919-1939 рр. перемагали команди уже чотирьох країн: США (13 разів), Франції (6 разів), Англії (4 рази) і Австралії (2˚рази). Представники цих країн ставали і переможцями Вімблдонського турніру.

З'являються випуски спеціальної літератури. Велику популярність у тенісистів різних країн завойовують книги монографічного і мемуарного характеру видатних гравців тих років: В. Тільдена, Р. Акоста, А.˚Коше, Н.˚Брукса.

Під час другої світової війни міжнародні зв'язки по тенісу були обірвані. Лише в країнах, території яких знаходились далеко від воєнних дій, продовжували займатися тенісом.

В 50-70-ті роки світовий теніс розвивався особливо активно. Науково-технічний прогрес, індустріальні методи в області будівництва і забезпечення площадок, виробництво інвентарю дозволили значно розширити матеріальну базу розвитку тенісу. Значно зросла майстерність тенісистів багатьох країн, що призвело до загострення конкуренції на міжнародній спортивній арені.

На початку 70-х років склався новий варіант календаря найбільших міжнародних змагань. Він специфічний і не схожий на календарі змагань в інших видах спорту. Так, **з 1970 р. почав проводитися світовий чемпіонат з тенісу для чоловіків**. Він організується у формі тривалих турнірів які проходять один за одним. Проводяться вони в різних країнах і завершуються фінальним турніром з участю тільки восьми найсильніших гравців, які показали в сумі кращі результати під час попереднього розіграшу. Які ж особливості календаря головних міжнародних змагань?

1. Кожного року повторюваність усіх головних особистих і командних змагань (річна циклічність змагань).

2. Велика кількість змагань, які йдуть один за одним без перерівів для відпочинку (серійний характер проведення змагань).

3. Організація більшості змагань в формі багатоденних особистих турнірів в умовах гострої конкуренції, при дуже високому навантаженні кожного дня (в кожному турнірі виступають усі або більша частина найсильніших тенісистів світу, і, як правило, кожного дня потрібно виступати в декількох матчах – одиночних і парних).

4. Проведення змагань на площадках з різними покриттями, на відкритому повітрі і в приміщеннях (потрібно відповідно проводити різну підготовку до змагань з різним покриттям).

В 1986 році Міжнародна федерація тенісу, затвердила рівні права тенісистів. Це дало початок Відкритій ері в сучасному тенісі, коли всі гравці мали право виступати в будь-яких турнірах.

Функціонують дві професійні організації: чоловіча – Асоціація тенісистів-професіоналів (АТП) і жіноча – Всесвітня тенісна асоціація (ВТА). Офіційний річний календар змагань професійних тенісистів складається з 82 турнірів АТП і 54 – ВТА, які розділені за категоріями. Змагання найвищої категорії для чоловіків і для жінок включає чотири турніри “Великого шолому„.

З 2009 року проводиться “Турнір чемпіонок”, змагання тенісисток “другого ешелону”, серед кращих за рейтингом тенісисток, які впродовж сезону виграли бодай один турнір серії International (при цьому учасниці підсумкового чемпіонату в ньому участі брати не можуть). Перші три роки турнір проходив на Балі, а в 2012 році переїхав до Софії. Першою чемпіонкою стала француженка Араван Резаї, далі два роки перемагала Ана Івановіч, потім надія Пєтрова. В 2013 році Сімона Халеп у фіналі перемогла Саманту Стосур, а в 2014 році змагалася вже в основному підсумковому турнірі.

Підсумовуючи виступи жінок в 2014 році – найбільше титулів здобули Серена Вільямс – 7, Ана Івановіч і Марія Шарапова – по 4, Петра Квітова – 3, Кароліна Плішкова, Андреа Петковіч, Сімона Халеп, На Лі – по 2. Найбільшу кількість перемог у 2014 році здобули Ана Івановіч – 58, Серена Вільямс – 52, Карла Суарес-Наваро – 50, Каролін Возняцкі – 49, Марія Шарапова – 49, Аґнешка Радванська – 47, Анґелік Кербер – 47, Сімона Халеп – 46.

На своїй подачі, зрозуміло, очки брати легше. Проте лідерами світового тенісу є не ті, хто вправно колотить ейси, а ті, хто вдало приймає подачу суперника. За цим показником лідером сезону – 2014 став Рафаель Надаль, який виграв 35˚% м’ячів на прийомі першої подачі. Друге-третє місця розділили іспанець Давід Ферер та француз Гаель Монфіс – по 34˚%. Серед лідерів Надаль і Ферер і не прийомі другої подачі – 56˚%, та тут іспанців випередив Новак Джоковіч – 58˚%. Лідером сезону Рафа став і за відсотком виграних геймів на прийомі – 35˚%, і за реалізацією брейк-понтів – 48˚%. У

першому компоненті він випередив Джоковіча і Ферера – по 33˚%, у другому – Джоковіча і француза Жиля Сімона – 45˚%.

Заробітки тенісистів на корті безпосередньо пов'язані з їхніми виступами. Тому головні «заробітчани» - лідери світового рейтингу. Звичайно, у рейтингу призових у сезоні – 2014 невраховані «ліві» заробітки, такі, наприклад, як за участь у прем'р-лізі (IPTL). Так, Роджер Федерер лише за два виходи на корт за команду Micromax Indian Aces отримає приблизно 4 млн.доларів. Але це особливі випадки. **Лідери сезону – 2014 за призовими**: 1) **Новак Джоковіч** (Сербія) – №˚1 у рейтингу; 7 титулів, 14 269 462 долари призових; 2) **Роджер Федерер** (Швейцарія) – №˚2 у рейтингу, 5 титулів, 9 3939 122 долари призових; 3) **Рафаель Надаль** (Іспанія) – №˚3 у рейтингу, 4 титули, 6 746 473 долари призових; 4) **Стен Ваврінка** (Швейцарія) – №˚4 у рейтингу, 3 титули, 5 636 675 доларів призових; 5) **Марін Чиліч** (Хорватія) – №˚9 у рейтингу, 4 титули, 4 957 288 доларів призових; 6) **Кеї Нішикорі** (Японія) – №˚5 у рейтингу, 4 титули, 4 957 288 доларів призових; 7) **Томаш Бердих** (Чехія) – №˚7 у рейтингу, 2 титули, 3 944 068 доларів призових; 8) **Енді Мюрей** (Великобританія) – №˚6 у рейтингу, 3 титули, 3 918 242 долари призових; 9) **Мілош Раоніч** (Канада) – №˚8 у рейтингу,1 титул, 3 514 743 долари призових; 10) **Давід Ферер** (Іспанія) – №˚10 у рейтингу, 1 титул, 2 815 066 доларів призових.

Першим чемпіоном тенісної прем'єр-ліги (IPTL) (2014˚р.) стала команда «Indian Aces». У складі індійської команди володарями титулу стали Роджер Федерер, Піт Сампрас, Ґаель Монфіс, Ана Івановіч, Саня Мірза, Рохан Бопана, Фабріс Санторо.

Найсильнішими тенісистами в світі були: Джон Макінрой, Піт Сампрас, Род Лейвер, Андре Агассі, Мартіна Навратілова, Кріс Еверт, Штефі Граф (22 титули на турнірах Великого шолому), Мартіна Навратілова, Мартіна Гінгіс, Моніка Селеш, Кім Клейстерз (чотириразова переможниця турнірів Великого шолома).

Найсильнішими тенісистами в світі серед чоловіків є: Новак Джоковіч (Сербія), Роджер Федерер (Швейцарія), Рафаель Надаль (Іспанія), Ваврінка (Швейцарія), Нісікорі (Японія), Енді Маррей (Великобританія), Томаш Бердих (Чехія), Раоніч (Канада), Чіліч (Хорватія), Давид Феррер (Іспанія), Жо-Вілфрід Тонга, Янко Тіпсаревич, Хуан-Мартін дель Потро, Джон Існер, пара Боб і Майк Браяни (мають понад 100 спільних титулів, понад 16 титулів на турнірах Великого шолому), пара Даніель Нестор (Канада) і Ненад Зімоніч (Сербія); **серед жінок:** Серена Вільямс (США), Марія Шарапова (Росія), Сімона Халеп (Румунія), Петра Квітова (Чехія), Ана Івановіч (Сербія), Агнешка Радванська (Польща), Ежені Бушар (Канада), Каролін Возняцкі (Данія), Ангеліка Кербер (Німеччина), Вікторія Азаренко, Саманта Стосур, Сара Еррані, Маріон Бартолі, Венус Вільямс, На Лі, пара Шуай Пен (Китай) і Сувей Сьє (Тайвань), пара Сара Ерані і Роберта Вінчі та ін.

Портал Tennis Reporters у 2014 році проводив опитування на звання найкращого тренера. Із тренерів ATP на нього претендували Боріс Беккер

(тренер Новака Джоковіча), Майкл Чанґ (Кеї Нішикорі), Стефан Едберґ (Роджер Федерер), Ґоран Іванішевіч (Марін Чилі), Тоні Надаль (Рафаель Надаль), Маґнус Норман (Стен Лаврінка). Кандидати з тренерів WTA Вім Фісет (Сімона Халеп), Свен Ґрьонефельд (Марія Шарапова), Давід Котиза (Петра Квітова), Патрік Муратоґлу (Серена Вільямз), Корлос Родріґес (Лі На), Нік Савіано (Ежені Бушар).

Офіційний сайт ATP, підбиваючі статистичні підсумки року 2014, визначив найтриваліші і найкоротші матчі сезону. Най тривалішим поєдинком 2014 року став матч першого кола Відкритого чемпіонату Австралії за участю француза Жиля Сімона і німця Даніеля Брандса (6:7, 6:4, 3:6, 6:3, 16:14), тривалість якого склада 4 години 32 хвилини. А найшвидше завершилася зустріч першого кола «Мастерза» в Маямі між фіном Ярко Ніеміненом та австралійцем Бернардом Томічем (6:0, 6:1), коли тенісисти провели на корті лише 28 хвилин.

3. Розвиток вітчизняного тенісу. Теніс в Україні.

Теніс розпочав культивуватися в Росії в кінці 70-х – початку 80-х років XIX ст. Тоді у великих містах, дачних місцевостях, поміщицьких дворах появилися перші тенісні площадки. В середині 90-х років створюються перші тенісні клуби. Центрами розвитку стають Москва і Петербург. В 1901 р. створюються Московська і Петербургська тенісні секції. За їх ініціативою були проведені перші змагання: в 1903р. – міжнародні, а в 1907 р. – першість Росії.

1908 рік відзначився великою подією в розвитку вітчизняного тенісу – був створений Всеросійський союз лаун-теніс клубів. В тому ж році союз розробив і перший всеросійський і міжнародний календарі змагань

Тенісні клуби були закритими організаціями, членами яких були заможні люди, пов’язані політичними і іншими далекими від спорту інтересами. Доступ в ці клуби широких мас робочих був практично неможливим. Лише у виді виключення в члени приймали представників інтелігенції.

Уже на початку розвитку гри в Росії видається декілька методичних рекомендацій з тенісу. В 1891 р. виходить в світ книга доктора медицини Є.Дємєнтьєва, в якій автор говорить про значення тенісу як важливого засобу фізичного розвитку, розбирає елементарні основи техніки гри. Дещо пізніше видається керівництво по тенісу Є. Єрофєєва.

З 1910 р. почали складатися класифікаційні списки найсильніших гравців.

В 1919 р. почали виходити спеціалізовані видання Всеросійського союзу лаун-теніс клубів: журнал „лаун-теніс” і „Тенісні єжегоднікі”.

Всеросійський союз лаун-теніс клубів став одним із ініціаторів створення в 1912 р. Міжнародної федерації тенісу і одним з її перших членів. Членство в Міжнародній федерації відкрило більш широкі перспективи для міжнародних спортивних зв’язків. Найсильніші гравці Росії почали

виступати в деяких найбільш відомих змаганнях за кордоном. Так, багаторазовий чемпіон Росії Н. Сумарков прийняв участь в тенісному турнірі на V Олімпійських Іграх 1912 р.

З 1912 р. першості Росії стали відкритими і в них стали виступати закордонні гравці. Першості 1912 і 1913 рр. пройшли з участю ряду відомих закордонних спортсменів із Англії, Франції, Германії і Швеції.

Розпочали проводитися і перші матчеві зустрічі. Велику цікавість визвав в 1914 р. тенісний матч Росія – Франція, який закінчився перемогою команди Росії.

В **1924** р. відбулася **перша особиста першість СРСР**, Чемпіонами країни стали Н. Суходольская і В. Столяров. В 1927 р. було проведено першу першість РСФСР.

В 1929 р. була сформована Всесоюзна тенісна секція, яка відіграла велику роль в розвитку тенісу в країні.

Для розвитку тенісу в 30-ті роки характерним є постійне зростання популярності, підвищення спортивної майстерності представників як традиційних тенісних центрів, так і периферії. Збільшується кількість тих що займаються, росте і удосконалюється матеріальна база, починає випускатися вітчизняний інвентар: ракетки, м'ячі, струни.

З 1934 р. починають кожного року проводитися першості СРСР (до того вони були проведені в 1924 і 1932 рр.). **З 1936 р. починає** проводитися розіграш **Кубку СРСР**.

Переможцем першості СРСР 1932 р. стає тбілісець Е. Нєгрєбєцький. В число кращих гравців країни входили києвлянин О. Калмикова, Н. Шаєр, В. Котов, Т. Гогулаурі, таганрожці Н. Бєлоненко і Л. Мищенко.

В 1938 р. вперше група видатних спортсменів була нагороджена орденами Радянського Союзу. Нагородами нагородили і тенісистів: багаторазові чемпіони країни Н. Теплякові, Є. Кудрявцева і Б. Новиков.

З 1944 р. відновилися першості СРСР і всесоюзні навчально-тренувальні збори найкращих тенісистів країни. Знову стали проводитися і всесоюзні змагання юнаків і дівчат.

В кінці 40-х років відбулися суттєві покращення в системі підготовки радянських тенісистів. Гра стала більш активною, з більш наступальним характером.

В числі кращих тенісистів країни були: Н. Озєров, С. Андрєєв, С. Бєліц-Гейман, Є. Корбут, З. Зікмунд, О. Аллас, М. Корчагін, К. Борісова, Н. Ніфонтова, О. Калмикова, Г. Коровіна, Н. Бєлоненко, Т. Налімова, Б. Новиков, Е. Нєгрєбєцкий.

В 1947-1948 рр. в інститутах фізичної культури почалась підготовка спеціалістів по тенісу.

З **1956** р. стали регулярно (раз в чотири роки) проводитися **Спартакіади народів СРСР.**

Перші три місця в командному заліку змагань по тенісу I і II Спартакіад народів СРСР 1956 і 1959 рр. зайняли команди Москви, Української і Естонської РСР. Переможцями особистих змагань I

Спартакіади стали в одиночних розрядах київлянка В. Кузьменко і москвич С. Андрєєв, в жіночому парному розряді – москвички Л. Преображенська і В. Філіпова, в чоловічому – москвичі С.Андрєєв і С. Бєліц-Гейман, в змішаному – Л. Преображенська і С. Андрєєв.

В роки між двома першими Спартакіада ми помітно зросла майстерність молоді. В змаганнях II Спартакіади народів СРСР нікому із досвідчених майстрів не вдалося втримати ведучі позиції. Абсолютною чемпіонкою стала московська учениця А. Дмітрієва. Києвлянин М. Мороз переміг в двох розрядах: одиночному і разом з бакінцем С. Ліхачовим в парному. В жіночих парних змаганнях перші місця зайняли А. Дмітрієва і представниця Тбілісі І.˚Рєзанова-Єрмолова, в змішаних парних – А. Дмітрієва і С. Лихачов.

В **1956** р. **Федерація тенісу СРСР стала членом Міжнародної федерації тенісу.**

Рік 1958-й увійшов в історію вітчизняного тенісу як рік виходу радянських тенісистів на міжнародну арену – наші спортсмени вперше прийняли участь в офіційних міжнародних змаганнях, які проводилися по плану Міжнародної федерації тенісу. Тоді сімнадцятирічна А. Дмітрієва і А. Потанін прийняли участь в Вімблдонському турнірі юнаків і дівчат, а також в двох турнірах, які відбувалися перед ним, турнірах в Англії – у відкритій першості графства Кент (Бекнемський турнір) і відкритій першості Лондона. В Бекнемському турнірі А. Дмітрієва зайняла перше місце серед дівчат, а А. Потанін серед юнаків – друге. Москвичка добре виступала серед своїх одноліток і в Вімблдоні. Завойоване нею друге місце було беззаперечним успіхом. Ленінградець А. Потанні увійшов в число восьми найсильніших юних тенісистів світу.

В 60-70-х роках приблизно подвоїлась кількість тих хто займається тенісом і кількість площадок, майже в два з половиною рази збільшилося виробництво ракеток, м’ячів, струн. Значно розширилась можливість займатися тенісом в зимовий час. В ряді міст були побудовані закриті тенісні стадіони.

За розповсюдженням тенісу ведучі місця зайняли Україна і РСФСР. В таких промислових містах України, як Донецьк, Сєвєродонецьк і Дніпродзержинськ, були побудовані нові тенісні центри, в яких стали проводитися змагання всесоюзного масштабу і міжнародні зустрічі.

В 60-70-ті роки звання чемпіонів СРСР завойовували і такі спортсмени з м. Києва В. Кузьменко, Г. Бакшеєва і М. Мозер.

В 1962 р. Державний Центральний ордена Леніна інститут фізичної культури розпочав підготовку спеціалістів по тенісу. В деяких республіканських інститутах фіз0ичної культури також була введена спеціалізація по тенісу (на Україні, в Грузії, Азербайджані, Білорусії, Казахстані, Узбекистані).

В чемпіонатах Європи, які розпочали проводитися за ініціативою Федерації тенісу СРСР з 1968 р. радянські тенісисти часто займали перші

місця в командному заліку, та в особистих змаганнях виборювали багато перших місць.

Успішними були виступи радянських тенісистів на Всесвітніх універсіадах 1969 і 1973 рр. Радянські команди впевнено виходили на перше місце, а О. Морозова і Т. Какулія в Універсіаді-73 стали абсолютними переможцями особистих змагань.

В 1974 і 1976 рр. чоловіча команда, якою керував тренер і капітан Ш. Тарпіщев, виходить в півфінал розіграшу **Кубку Девіса і займають третє місце серед найсильніших команд світу**.

О. Морозова і А. Мєтревелі стають в 1968 і 1970 рр. фіналістами Уімблдонського турніру в змішаному парному розряді; і одиночному розряді А. Мєтревелі виходить в фінал в 1973 р., а О. Морозова – в 1974 р.

Великий вклад в підготовку спортсменів внесли тренери Н. Тепляков, А. Хангулян, В. Бальва, Е. Крєє, В. Сєрєбрєнніков, Г. Саруханов, М. Клдіашвілі, О. Спірідонов, Я. Янсонс, Т. Дубровіна, Л. Прєображенская, Є. Корбут, С. Севастьянова, Г. Вельц, С. Андрєєв, Ш. Тарпіщєв.

На Україну теніс завезли англійські купці, які **1890 р. створили тенісні клуби в Одесі і Таганрозі**; згодом теніс поширився і по інших містах України, а **1913 р. відбулися тенісні змагання в Києві**. У 20-х роках відбулися спершу показові тенісні матчі в Одесі, з **1930 р. розпочалися змагання на першість України**; їх продовжують і після 1945 р. в категоріях командної першості, особистої – чоловіків, жінок, змішаних пар; влаштовуються також зимові змагання, змагання молоді тощо.

У **Галичині перші тенісні (ситківкові) клуби постали у 1890**-х роках під впливом зв'язків з Віднем. Теніс пропагував у „Соколі" і студентських спортивних клубах І. Боберський (видав підручник „Ситківка", 1911 р.); перші змагання провело спортивне товариство „Україна". **1924 р. постав Львівський ситківковий Клуб** (ЛСК, діяв до 1939 р.), що мав власні тенісні корти і проводив змагання на першість Західної України.

Кращими випускниками-тенісистами кафедри спортивних ігор ЛДУФК є: Петров В., Залужний Л., Піліпчук І., Косовський Б., Заторський Я. (засл. тр.Укр.), Ходукіна С., Савченко Л. (засл. МС), Гагер А., Негер Т (засл. тр.України), Крилова Т., Крочко Н., Турчихіна Т., Грузман С, Ковалевич, Вишиванок, Хацко Ірина, Капшай Вероніка.

В числі кращих тенісистів України були: Мєдвєдєв Андрій, Олена Бондаренко, Тетяна Перебийніс (2000р. фіналістка юніорського одиночного розряду US Open) та інші.

До найсильніших тенісистів України належать, серед чоловіків: Долгополов Олександр, Стаховський Сергій (2014р. двічі переміг в одиночному розряді на турнірах АТР челенджерс, в французькому Орлеані та британському Бінгемптоні), Сергєєв Іван, Марченко Ілля, Недовєсов Олександр, Молчанов Денис, Смірнов, Манафов, Бубка Сергій**, серед жінок:** Цуренко Леся, Світоліна Еліна, Марина Заневська, Козлова Катерина, Бейгельзімер Юлія, Васильєва, Людмила Киченок, Катерина Бондаренко, Надія Киченок, Савчук Ольга, Іваненко Валентина, Капай, Калініна, Ковалєц,

О.Янчук, Е.Янчук, Сотникова, Ангеліна Калініна (2014р. фіналістка юніорського одиночного розряду US Open) та інші.

До кращих тенісистів Львівської області відносяться серед чоловіків: Яценко Артем, Вовк Олександр, Литвинюк Андрій, Макуц Тарас, Захаров Євген, Возний Дмитро, Боярінов Юрій, **серед жінок:** Гнатишин Марта, Олійник Олена, Бугаєнко Катерина, Романишин Ольга, Федоришин Анастасія, Онущак Ольга та інші.

У Китаї (Шеньчжень) січень 2015 р. відзначилися українські тенісисти: Людмила і Надія Киченок виграли свій перший парний WTA титул. У фіналі сестри з Дніпропетровська виявилися сильнішими за китаянок Лян Чень / Ван Яфань – 6:4, 7:6.

4. Теніс на Олімпійських іграх. Турніри Великого шолому.

До програми Олімпійських ігор теніс був включений у 1896 році. З 1896 року проводилися першості серед чоловіків, а з 1900 – і серед жінок. Однак у подальшому теніс, як вид спорту, який став професійним був виключений міжнародним Олімпійським комітетом з програми олімпійських змагань починаючи з 1928 року. Лише в 1968 р. в Мехіко під час проведення XIX Олімпіади відбувся показовий тенісний турнір. В 1977 р. МОК на 79-ій сесії, що проходив в Празі, визнав Міжнародну федерацію тенісу як керуючу видом спорту, який відповідає критеріям Олімпійської хартії. Але визнання тенісу, не призвело до автоматичного включення до програми Олімпіад. І лише на змаганнях XXIV Олімпіади в **1988** р., після 64-ої перерви, теніс знову визнано олімпійським видом спорту.

Найпрестижнішими командними змаганнями є: Кубок Девіса – змагання збірних країн серед чоловіків; Кубок Федерації – змагання збірних країн серед жінок; Кубок Гопмана – змагання змішаних чоловічо-жіночих збірних.

В 2014 році Кубок Девіса вперше в своїй історії завоювала збірна Швейцарії, в складі Роджера Федерера, Стена Ваврінки, Марка К'юдінелі та Міхаеля Ламера.

На Кубку Гопмана в 2015 році перемогла збірна Польщі (США-Польща 1:2). В 2014 році перемогла збірна Франції (у фіналі поступилася команда Польщі).

Турніри Великого шолому або Гранд Слем (анг. Grand Slam tournament) в сучасному тенісі – **чотири найбільші тенісні щорічні турніри**.

Відкритий чемпіонат Австралії є найбільшим тенісним турніром Австралії. Цей чемпіонат є першим в серії турнірів Великого шолому в календарному році – відбувається в січні в Мельбурні. Турнір проводиться з 1905 року. Ігри відбуваються в Мельбурнському парку, побудованому в 1988 році спеціально для цього турніру. Мельбурн-парк має 24 корти розташовані на 20 гектарах. Корти мають хардове покриття. Дві найбільші арени мають висувні дахи (Арена Рода Лейвера (14820 місць) і Водафон-Арена (10000 місць).

Відкритий чемпіонат Франції – (фр. Internationaux de France de Roland Garros – **Ролан Гаррос**) – чемпіонат з тенісу, що проходить щорічно на території Франції, в Парижі, протягом двох тижнів наприкінці травня початку червня, починаючи з 1891 року. З 1925 року, коли турнір став відкритий для іноземних учасників, він є одним з чотирьох турнірів серії Великого шолому, і проходить після Відкритого чемпіонату Австралії, але перед Вімблдонським турніром та Відкритим чемпіонатом США.

Вімблдонський турнір або Вімблдонський чемпіонат (анг. Wimbledon Championships), також просто «Вімблдон», - найпрестижніший і найстаріший двотижневий турнір великого тенісу, який відбувається щорічно в кінці червня – на початку липня на кортах Всеанглійського клубу лаун-тенісу й крокету в Лондоні, Англія. Турнір третій з початку року турнір Великого шолому після Australian Open та Roland Garros і єдиний, що проводиться на кортах із трав'яним покриттям.

Відкритий чемпіонат Сполучених Штатів Америки з тенісу (анг. U.S. Open), є четвертим і заключним тенісним турніром серії Великий шолом. Його зазвичай проводять щорічно в серпні і вересні протягом двох тижнів. Головний турнір складається з п'яти турнірів: чоловічого і жіночого одиночного турніру, чоловічого і жіночого парного, і мікстів. З 1978 року турнір проводиться на акриловому твердому покритті в Національному тенісному центрі (USTA National Tennis Center at Flushing Meadows-Corona Park), розташованому в передмісті Нью-Йорка Квінз. Відкритий чемпіонат США відрізняється від інших турнірів серії Великого шолому тайбрейками у вирішальних сетах.

5. Розміри корту. Інвентар для гри в теніс.

Корт – це прямокутник завдовжки **23, 77 м** та завширшки **8, 23 м**, для пар ширина **10, 97 м**. Висота центральної частини *сітки* має бути **0, 914 м**, а біля стовпів – **1,˚07 м** над поверхнею землі. Лінії впродовж кінців та боків корту називаються відповідно задніми то боковими. З кожної сторони сітки паралельно їй на відстані 6,4 м треба наносити лінію подачі. Простір з кожної сторони сітки між лініями подачі та боковими носить назву поля подачі. Поля подачі мають бути розділені на дві рівні частини центральною лінією подачі.

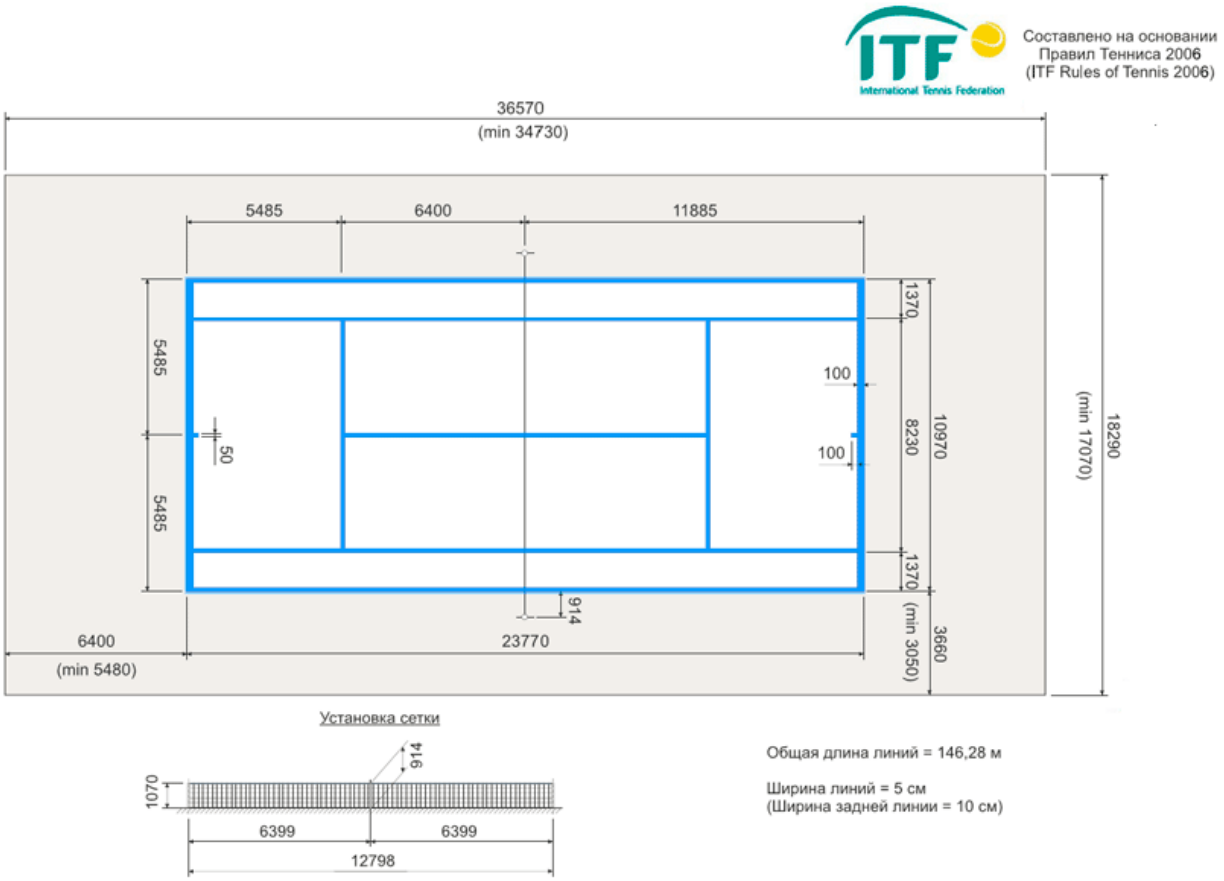
М'яч: для гри в теніс використовують м'ячі з однорідною зовнішньою поверхнею з тканевим покриттям білого або жовтого кольору. Якщо на м'ячі є шви, то вони мають бути рівними й без вузлів.

Вага м'яча може коливатися в межах 56,7-58,5 г., діаметром 6,35-6,67 см.

У 2002 році до офіційних тенісних правил були внесені уточнення, згідно яких організатори змагань можуть відтепер поряд зі стандартними м'ячами (тип 2) використовувати на власний погляд і два нових різновиди м'яча: високошвидкісні (тип 1 за класифікацією ITF) та повільні (тип 3). Усі типи типа м'ячів мають однакову вагу. Більш жорсткі м'ячі типу 1 призначені для гри на „повільних" кортах, вони мають більш швидкий та

низький кут відскоку, що дозволяє прискорити темп гри. М'ячі типу 3 призначені для гри на „швидких" кортах, вони на 6 % більше в діаметрі за тип 2 (стандартний), що дозволяє під час польоту м'яча гасити швидкість.

Ракетки. Обід ракетки не має перевищувати 73,66 см в цілому за довжиною разом з ручкою та 29,21 см в цілому за шириною. На ринку постачальників ракеток сформувались близько 2-ох десятків фірм, але найуспішнішими з них є: Head; Prince; Dunlop; Yonex; Wilson; Volki; Fisher…

6. Основні правила гри.

Розіграш кожного очка починається з подачі м'яча. Гравець, із задньої лінії перекидає м'яч на діагонально протилежно розташоване поле суперника. Перша подача завжди здійснюється із правого боку від центральної лінії поля. Після кожної успішної подачі гравець, що подає переходить на інший бік поля.

Право вибору одного з боків корту, або черговість подачі в першому геймі, визначає жереб перед початком розминки. Гравець або пара, яка виграла жереб можуть обрати:

- подавати чи приймати в першому геймі матчу, тоді суперник повинен обрати на якій стороні корту буде починати грати в першому геймі;
- сторону корту, тоді суперник повинен обрати подачу або прийом у першому геймі; або
- передати право вибору супернику.

Право подачі постійно протягом гри переходить від одного гравця до іншого.

Порушення, що зустрічаються при подачі:

- м’яч влучає за лінію площі подачі або в сітку. У цьому випадку гравець, що подає, має право на другу подачу;
- при повторному влученні в сітку чи за лінію площі подачі, очко присуджується стороні, що приймає. Така ситуація називається *подвійна помилка*;
- заступ гравця, що подає, за задню лінію;
- м’яч торкається сітки – гравець повинен переграти подачу.

Гейм. Період тенісного матчу, протягом якого подає один гравець, називається **геймом.** Гейм починається з рахунку 0–0. Перші два розіграші м’яча, дають супротивникам по 15 очок. Наступна подача приводить до рахунку 40, наступний розіграш приводить до виграшу гейму у випадку, якщо супротивник має рахунок 30 або менше. Якщо обоє гравці мають по 40, то виграш наступної подачі надає перевагу. Перемагає в геймі гравець, який має превагу і виграв наступну подачу.

Сет. Розіграш **сету** йде доти, поки один із гравців не виграє 6 геймів. При рахунку 6–5 розігрується ще один гейм. Якщо рахунок стає 7–5, сет закінчується. При рахунку 6-6 розігрується тай-брек.

Матч. Тенісний **матч** може складатися із трьох або п’яти сетів.

Тай-брек. При рахунку в сеті 6–6 розігрується **тай-брек.** Відповідно до черговості гравець робить першу подачу, потім супротивник робить дві подачі, далі зміна йде через дві подачі. Виграє тайбрек той, хто перший набирає 7 очків із різницею в 2 очка. Тай-брек проводиться доти, поки не буде досягнута різниця у два очки. Зміна сторін корту відбувається після кожних 6 очків.

Порядок виконання подач: по закінченні кожного гейму, приймаючий стає подаючим, а подаючий стає приймаючим на весь наступний гейм. У парному матчі гравцям пари, яка повинна подавати, слід визначити того, хто подає в першому геймі. Перед другим геймом те ж саме повинні вирішити їх суперники. Партнер гравця, що подавав у першому геймі, повинен подавати в третьому, а партнер гравця, що подавав у другому геймі, повинен подавати в четвертому геймі. Ця послідовність зберігається до кінця сету.

Додаткова інформація:

- лінія є частиною поля;
- любий м’яч, крім подачі, який падає на стороні суперника і який зачепив сітку зараховується;
- подача обов’язково повинна бути відбита після відскоку, в той час, як під час гри тенісний м’яч може бути відбитий і до того, як м’яч доторкнеться до поля тенісного корту;
- якщо тенісист не встиг відбити м’яч після першого відскоку і м’яч вдарився в поле два рази, то розіграш вважається програним;

• м’яч не зараховується, якщо він доторкнувся тіла тенісиста, або відбитий до перетину м’ячем лінії сітки, або у випадку, якщо гравець доторкнувся тенісної сітки ракеткою, рукою, або любою частиною тіла.

Формат змагань. Як правило, проводиться посів 16 кращих, відповідно до рейтингу, гравців, які рівномірно розподіляються серед інших учасників.

Види змагань. В теніс грають *одиночні* та *парні* ігри. Парна гра проводиться на розширеному майданчику. Парна гра, в якій в одній парі грають чоловік та жінка, називається *мікстом*.

7. Зародження настільного тенісу. Еволюція настільного тенісу.

Щоб бути хорошим спеціалістом у будь-якій справі потрібно знати про неї усе. Відомо, що усе має свої коріння, життя розвивається спірально, з кожним новим завитком повторюючи пройдені, але уже на новому, більш високому рівню. Тому заглянемо назад, згадаємо, як розвивався і став атлетичним видом спорту настільний теніс.

60 млн. чоловік в Китаї займаються настільним тенісом.

У 202 країнах культивується настільний теніс.

Свідчення про його розвиток дуже суперечливі. Деякі спеціалісти рахують, що він зародився в Азії – в Японії або Китаї. Що ж стосується історіографів спорту, в тому числі японських і китайських, то більшість їх таке твердження заперечують.

Є дані про те, що зародився настільний теніс в Європі.

В XVI столітті в Англії і Франції виникла цікава гра без визначених правил. М’яч був з пір’ями, пізніше з’явився резиновий.

Збереглися малюнки, на яких можна побачити гру давніх часів, коли грали ракетками зі струнами, схожими на ті, які сьогодні прийняті в тенісі.

Достатньо швидко вона з відкритого повітря перейшла в приміщення – грали на підлозі. Пізніше з’явилася гра на двох столах, які були розташовані на деякій відстані один до іншого. Пройшло ще небагато часу, і дві половинки стола були присунуті один до одного. Між ними натягнули сітку.

Простий інвентар, а головне, невеликі розміри площадки дозволяли грати де завгодно. Настільний теніс почав розповсюджуватися.

В XIX ст. він з’явився в Росії. В 1860 році в Петербурзі відкрився клуб «Крікет і лаун-теніс», в цьому клубі також були ігри: волан, лапта і тамбурін.

Гру тамбурін, або, як її ще називали, «же де пом» (з ракетками круглої форми, без ручки), можна рахувати попередницею настільного тенісу.

Перші правила гри були створені в Англії. Одна партія велася до 30 очок (потім до 21-го очка, а зараз до 11-ти очок). Цікава була форма учасників. Строгий вечірній одяг: жінки – в довгих платтях; чоловіки – в смокінгах.

У 1891 році англієць Чарльз Бейкстер отримав патент на винахід гри пінг-понг. 1891 рік – зародження настільного тенісу. Гра почала називатися від каучукового м’яча.

Потужний поштовх розвитку настільного тенісу приніс винахід англійського інженера **Джеймса Гібса (1894 р.).** Він ввів в гру целулоїдний м'яч, легкий і пружний. Поступово стала мінятися і форма ракетки. З'явилися фанерні, вага зменшилася майже втричі.

Укорочена ручка призвела до необхідності по-новому тримати ракетку (нова хватка).

Стали застосовуватися і нові матеріали для обклеювання ігрової поверхні: пергамент, шкіра, велюр тощо. Автором таких модифікацій можна рахувати англійця **Едвіна Гуда** (винайшов **резину** для настільного тенісу)(в 1902 році Е. К. Гуд обклеїв свою ракетку гумою, що дозволило йому закручувати м'яч).

Швидше всього, саме на межі XX століття і визначилася назва гри «пінг-понг».

У **1900** року в Англії пінг-понг був визнаний спортивною грою, і в цей рік пройшли **перші офіційні змагання**. Потім в **1901 році офіційний турнір** відбувся **в Індії.** Його можна рахувати **першим міжнародним змаганням**. Переміг один із кращих гравців того часу індійський спортсмен Нандо.

Із Англії гра прийшла в Австро-Венгрію, потім у Германію, Чехословакію. В Берліні на Вікторія-платц відкрилось кафе «Пінг-понг». Пізніше такі заклади з'явилися в Вені, Празі і інших країнах Європи.

Швидке розповсюдження настільного тенісу призвело до необхідності створити міжнародну організацію і встановити єдині правила гри. Завдяки енергійній діяльності доктора **Георга Лемана** (Германія) в Берліні в січні **1926** року була **створена Міжнародна федерація настільного тенісу – ITTF**. Був прийнятий статут міжнародної федерації настільного тенісу, був прийнятий проект перших правил, був обраний президент. Президентом ITTF став Айвор Монтегю – відомий англійський літератор, громадський діяч (очолював федерацію до 1967 року).

Перший конгрес ITTF і перший чемпіонат світу відбувся в Лондоні в грудні 1926 року. В змаганнях приймали участь спортсмени Англії, Австрії, Чехословаччини, Германії, Угорщини, Данії, Швеції, Уельсу, Індії. Боротьба відбувалася в чотирьох розрядах: одиночних – чоловіки і жінки і парних чоловічі і змішані. Першими чемпіонами світу у 1926 році стали представники Венгрії (Угорщини) Роберт Якобі і Марія Медненські. В 1928 році в змаганнях почали приймати участь жіночі пари. З 1926 року турніри проводилися щороку до 1957, за винятком 1940-1946 років.

У 1928 році на конгресі ITTF у Стокгольмі була затверджена **назва пінг-понг** і був прийнятий **єдиний підрахунок очків на змаганнях до 21**.

Завдяки бурхливому розвитку промисловості, тому що появлялися нові матеріали, які знаходили своє застосування і в спорті, змінювався спортивний інвентар. А це, в свою чергу, впливало на зміни в техніці та тактиці гри. Змінювалися і правила гри.

Особливий помітний поштовх розвитку настільного тенісу дала поява пористої, губчатої резини (губки), яку стали застосовувати як накладку на ракетку.

До того гра йшла безпосередньо близько до стола, плоскими ударами. З **появою губки (1930 р.)** гра стала різноманітнішою. Завдяки щільному щепленню ракетки з м'ячем з'явилась можливість надавати йому значно більші оберти. Змінилася і траєкторія польоту м'яча. Відкрилась можливість грати більш активно і тоді, коли м'яч опускався нижче рівня сітки.

Спортсмени, які грали в захисному стилі, тепер були вимушені далеко відходити від стола і швидко повертатися до нього. Гра ставала все динамічнішою.

Багато цінного вніс в техніку і тактику настільного тенісу п'ятиразовий чемпіон світу (1930-1935 рр.) англієць Віктор Барна. Завдяки йому гра стала більш захопливою та цікавою. Цікавість глядачів до змагань значно зросла. Достатньо сказати, що змагання на першість світу в Лондоні в 1935 році кожен день спостерігали до 10 тисяч людей.

В 1936 році конгрес ITTF прийняв рішення змінити назву гри. Замість старої назви **пінг-понг** з'явився **настільний теніс**.

Отже, на зміну першому періоду, який відрізнявся простотою технічних елементів, в основі яких був тривалий перекид м'яча, прийшов другий – період наступальної гри, багатоплановий за засобами нападу і захисту. Але так, як найсильнішими в той час були гравці захисного стилю, то для того, щоб виграти очко, інколи потрібно було дуже багато часу.

Річ у тому що інколи гра доходила до курйозів. Наприклад, в матчі за першість світу Ерліх (Франція) і Панет (Румунія) за 2 години 10 хвилин зуміли дійти до рахунку …1 : 0 в першій партії!

Під час першості світу 1934 року, який проходив в Парижі, була зупинена зустріч між Хагенауером (Франція) і Холдбергером (Румунія). Матч між ними тривав 8 годин! Між тим, це найбільш тривалий матч за всю історію настільного тенісу (в літературі 1985 р.).

Міжнародна федерація повинна була терміново приймати якесь рішення. **І в 1936 році час зустрічі було обмежено однією годиною**.

Проте це нововведення, як скоро вияснилося, виявилось недостатнім – спортсмени не встигли перебудуватися. Вже наступного року фінальні матчі жінок не виявили переможниці. Причиною тому стала дискваліфікація фіналісток Прітци (Австрія) і Анонс (США) за пасивне ведення гри. Потрібно було боротися за її активізацію і далі.

І от час однієї зустрічі було скорочено до 20 хвилин.

Проте основною зміною в правилах гри можна рахувати зниження висоти сітки (з 17 до 15,25 сантиметра), а також встановлення строго визначеної висоти ігрової поверхні стола – 76 сантиметрів від підлоги. Було також заборонено при подачі підкручувати м'яч пальцями.

Всі ці зміни дали значні переваги нападникам. Природно, з'явилися гравці нового плану, такі як І. Андріадіс, Штіпік, Вігнановський (Чехословакія), які уже могли атакувати ударами середньої сили зліва і справа, проводити контратаку з проміжним захистом в середній зоні (правда без сильних завершальних ударів).

З 1952 року, з першості світу в Бомбеї, розпочалася нова епоха настільного тенісу. Пов'язана вона з виходом на міжнародну арену японських спортсменів.

Японці не тільки застосували новий вид покриття ракетки і своєрідну хватку. Сама система ведення гри виявилася незвичною. По суті, вони виконували один основний елемент техніки – накат справа, але доведений він був до віртуозної точності. І от, майже не користуючись ніякими іншими ударами, японці впевнено доказали свою перевагу над іншими.

В чому ж вона виражалася? Перше – відмінне володіння подачами. Безпосередньо на подачах японські гравці в кожній партії вигравали від 4 до 10 очок. Друге – висока фізична підготовленість, яка дозволяла стрімко переміщуватися, миттєво наносити удари. А звідси впевненість в своїх силах, вміння чітко здійснювати сплановані дії.

В Бомбеї чемпіоном світу серед чоловіків став Сато. Чоловічі парні змагання виграли Фуджі і Хаясі. В жіночих парних змаганнях перемогли Нарахара і Нісімура. В загальній складності японські повезли додому чотири перших призи із семи.

В 1953 році японські тенісисти не брали участі в першості світу, а в 1954 році в Лондоні знову відзначилися: завоювали два командних призи – чоловічий і жіночий. В особистому заліку переміг Огімура.

З 1954 по 1957 рік достойний опір японським тенісистам складали, хіба що, представники жіночої команди Румунії. А в загальному в особистих змаганнях за цей період звання чемпіона світу присуджувалося 30 разів. 12 разів його завойовували тенісисти Японії, 6 – Румунії, 3 – Венгрії, 3- Чехословаччини, 2 – Югославії, 2 – Англії, 2 – США.

Більшість тренерів Європи в той час помилкова вважали, що успіх японських тенісистів – це тимчасове явище, і відповідно серйозних висновків не робили. І все ж таки стиль гри європейських спортсменів став змінюватися. Правда, більшість гравців іще притримувалися захисної манери, але тим не менше гра стає все більш енергійною, непередбачуванішою. Зростає кількість контратакуючих прийомів.

В 1957 році була створена **Європейська федерація настільного тенісу ETTU. З 1957 року першості світу стали проводити раз в два роки. З 1958 року проводяться чемпіонати Європи з настільного тенісу, раз у два роки.** На 2002 рік ETTU нараховувала 55 країн. Почали проводитися і континентальні чемпіонати Азії і Африки.

В 1960 році настільний теніс стає Параолімпійським видом спорту (Рим, Італія).

В 1961 році на світовому чемпіонаті тенісисти з Японії застосували новий удар – так **званий топ-спін**, який отримав назву «диявольський м'яч із Токіо».

Зверніть увагу: тоді ж з'явилися елементи «тайфун» у волейболі, «ультра-сі» в гімнастиці.

В спорті все взаємозв'язане, і на даному етапі розвитку пішло по лінії ускладнення техніки, інколи віртуозної, близької до трюків. В цьому напрямку настільний теніс розвивається і на даний час.

У 1977 році в листопаді на сесії МОК настільний теніс був прийнятий в сім'ю Олімпійських видів спорту.

У вересні 1981 року на 84 сесії МОК був включений в програму Олімпіади.

В 1988 році настільний теніс стає Олімпійським видом спорту (Сеул, Південна Корея).

8. Розвиток настільного тенісу в Україні, регіоні.

В СРСР гра, появилася в 1860 році. Деякий час нею захоплювалися в приватних будинках Москви і Петербургу, але цікавість до гри пропала.

Підйом відбувся в 20-ті роки нового століття, особливо в 1927-1929 роках. В 1927 році появилися перші чемпіонати, стали проводитися командні міські і міжміські змагання.

1930-1931 роки можна віднести до нового етапу розвитку пінг-понга в СРСР. З'явилася група сильних спортсменів, які відносилися до гри не як до розваги, а як до серйозної справи.

І все ж в ті роки особливо популярними були воєнізовані види спорту і такі масові ігри, як футбол і волейбол. До них тягнулася молодь, а настільний теніс, як і теніс, широкої популярності ще не мав. Варто сказати, що по-справжньому грати в настільний теніс не було де. Залів не вистачало, а грати на відкритому повітрі важко – легкий вітерець, і той вносить в неї свої неочікувані моменти.

Після Великої Вітчизняної війни в 1946 році відбувся перший після війни міжміський матч Москва – Ужгород.

На Україні ініціаторами відродження гри в настільний теніс були окремі гравці, які мали за плечима багаторічний досвід (З. Розенберг і О. Пастернак – в Одесі; Ф. Глаз, В. Туранов, С. Тальський, О. Сирота – у Києві; Ю. Ревіс і А. Рисс – у Харкові, Р. Газда – у Львові та інші).

Настільний теніс стає улюбленою грою в Литві, Латвії, Естонії, Молдавії. В 1948 році і у нас гра стала називатися настільним тенісом. Єдина всесоюзна спортивна класифікація 1949 року уже передбачала виконання розрядів і присвоєння звання «Майстер спорту СРСР» з настільного тенісу.

У 1950 р. були організовані перші республіканські змагання найсильніших гравців України, переможцем яких став Є. Шицер (Львів), а з 1951 р. розиграш першості УРСР проводиться регулярно.

В 1950 році в Москві відбувся перший всесоюзний турнір найсильніших тенісистів СРСР. Серед чоловіків переміг В. Варякоїс, серед жінок – О. Жилевічуте – представники Литовської РСР. Скоро за новими міжнародними правилами проводиться другий всесоюзний турнір – в Ризі. І знову переможцями стають литовські спортсмени.

В 1951 році відбувся перший чемпіонат СРСР. Першим чемпіоном країни серед чоловіків став А. Акопян, серед жінок – А. Міттов.

У 1954 р. радянські спортсмени стали членами Міжнародної федерації настільного тенісу і відтоді беруть участь в усіх чемпіонатах Європи і світу.

Ну і звичайно, велику роль в розвитку нашого настільного тенісу зіграли міжнародні матчі з командами ГДР і Польщі (1954 р.), спільні тренування з румунськими тенісистами (1955 р.), з тенісистами Чехословаччини (1956 р.).

Юнацькі міжнародні чемпіонати проводяться з 1955 року.

В березні 1957 року радянські тенісисти досягнули перших успіхів на світовій спортивній арені. На міжнародному турнірі з участю команд Югославії і Болгарії Лесталь (СРСР) зайняла перше місце. З'явилось перше призове місце і у чоловіків.

В 1957 році на VI Всесвітньому фестивалі молоді і студентів в Москві радянські тенісисти зустрілися з найсильнішими гравцями уже із 23 країн Європи, Азії і Африки.

Протягом 1958 року були проведені товариські матчі з командами Чехословаччини, Австрії, Венгрії, Болгарії, Румунії. Радянські спортсмени вперше виступали на першості Європи.

У 1969 р. жіноча команда СРСР виборола перше місце на чемпіонаті світу. На першості Європи 1970 р. радянські спортсмени також виступали успішно, а З. Руднова стала чемпіонкою.

У сучасний період розвитку гри настільного тенісу авторитету нашій державі і місту принесли **Анатолій Строкатов і Ванда Літинська** (Львів), які вдало виступали не тільки на внутрішніх змаганнях (першості СРСР, УРСР), а й на міжнародній арені. А.Строкатов – срібний призер чемпіонату Європи (один.розряд), а Ванда Літинська – неодноразова чемпіонка Європи серед кадетів і юніорів.

З 1991 року Україна стала незалежною державою. І саме з цього часу розпочався відлік часу новітньої історії розвитку цієї гри у нашій суверенній країні. Випускник ЛДУФК Олександр Дідух – багаторазовий чемпіон і володар Кубку України, переможець Спартакіади, Універсіади, чемпіон і призер багатьох міжнародних і національних змагань. За останні роки збірні команди Львівської області переможці та призери комплексних та інших змагань. Найвідоміші гравці – **брати Дідухи (Олександр та Віктор), Тетяна Ткачова, Моцик Ірина, Трунов Михайло, Камінський Валентин, Бердник П., Погосов Д., Гапонов О. та інші. Також до збірної України з настільного тенісу входять: Катков, Коу Лей, Дідух Олександр, Прищепа Євген, Песоцька Маргарита, Трифонова Поліна, Васильєва Евгенія та ін.** Представники тенісної Львівщини підвищують свою спортивну майстерність в Клубному чемпіонаті України – 11 команд грають в суперлізі, вищій і регіональній лігах. На Чемпіонаті Європи – 2010 представники України **Євген Прищепа і Коу Лей здобули бронзову медаль** з настільного тенісу, який проходив в чеському місті Острова.

Президент Федерації настільного тенісу України Ландик Валентин Іванович (обраний на посаду 8 листопада 1997 року). Президентом ETTU є Стефано Бозі.

9. Інвентар для гри в настільний теніс. Основні правила гри.

Стіл:

Поверхня столу, що називається "ігровою поверхнею", довжиною **2м 74 см і шириною 1м 525 см**, повинна бути прямокутною і знаходитися у горизонтальній площині на висоті 76 см від підлоги.

Ігрова поверхня повинна бути матовою, однакового темного кольору з білою лінією шириною 2 см вздовж кожного ребра.

Лінії вздовж ребер довжиною 2,74 м називають "боковими лініями".

Лінії вздовж ребер довжиною 1,525 м називають "кінцевими лініями".

Ігрова поверхня повинна бути розділена на дві рівні "половини" вертикальною сіткою, що розташована паралельно "кінцевим лініям", і повинна бути суцільною на всій площині кожної "половини".

Для парних змагань кожна "половина" повинна бути розділена на дві рівні "напівплощадки" білою "центральною лінією" шириною 3 мм, що проходить паралельно "боковим лініям"; "центральна лінія" вважається частиною кожної правої "напівплощадки".

Комплект сітки:

Комплект сітки складається з самої сітки, підвісного шнура і опорних стійок; ті частини опорних стійок, що знаходяться на ігровій поверхні стола, є частиною комплекту сітки, а не стола.

Сітку підвішують на шнур, що прив'язаний кожним кінцем до вертикальної частини стійок на висоті 15,25 см; довжина частин стійок, що виступають, повинна бути 15,25 см в бік від бокових ліній.

Верх сітки по всій її довжині повинен знаходитись на висоті 15,25 см над ігровою поверхнею.

Низ сітки по всій її довжині повинен прилягати настільки наскільки це можливо ближче до ігрової поверхні стола, а кінці сітки - до опорних стійок.

Сітка повинна бути з квадратними клітинами (довжина сторони квадрата 1,3-1,5 см); її верхній край по всій довжині повинен бути білого кольору шириною 1,5 см.

М'яч:

М'яч повинен бути сферичним, діаметром 40 міліметрів.

Вага м'яча повинна бути 2,7 грама.

М'яч повинен бути виготовлений з целулоїду або подібної до нього пластмаси білого або оранжевого кольору, матовий.

Ракетка:

Ракетка може бути будь-якого розміру, форми і ваги; її лопать повинна бути плоскою і жорсткою.

Як мінімум 85 % лопаті за товщиною повинні бути з натурального дерева; клейовий шар всередині лопаті може бути армований волокнистим матеріалом, наприклад, вуглецевою фіброю, склотканиною або пресованим

папером; товщина цього шару не повинна бути більша за 7,5 % загальної товщини лопаті і не перевищувати 0,35 мм.

Частина лопаті, найближчої до руків'я і охоплена пальцями, може залишатися непокритою чи покритою будь-яким матеріалом; її потрібно вважати частиною руків'я.

Лопать, будь-який шар всередині лопаті і будь-який шар покриваючої чи клеючої речовини повинні бути суцільними та мати однакову товщину.

Колір поверхні покриваючого матеріалу чи, у випадку його відсутності, самої лопаті ракетки повинен бути матовим яскраво-червоним з однієї сторони і чорним з іншої.

Допускаються невеликі відхилення від вимог суцільності поверхні або однорідності кольору в результаті випадкового ушкодження, зносу або потемніння за умови, що вони суттєво не змінюють характеристик поверхні.

Правильна подача:

На початку подачі м'яч повинен вільно лежати на відкритій долоні нерухомої вільної руки.

Подаючий повинен підкинути м'яч приблизно вертикально вгору, не даючи йому обертатися, щоб м'яч піднявся не менше, ніж на 16 см, після того, як відірветься від долоні вільної руки, а потім опуститься, не торкнувшись чого-небудь до удару по ньому.

Коли м'яч падає, гравець, який подає, повинен ударити його так, щоби м'яч торкнувся спочатку його половини стола, а потім, пролетівши над чи навколо комплекту сітки, торкнувся половини стола гравця, який приймає; в парних зустрічах м'яч повинен послідовно торкнутись правої половини стола того, хто подає і того, хто приймає; як тільки м'яч підкидається, вільна рука гравця, який подає, повинна бути прибрана з простору між тілом гравця, який подає, і сіткою.

Спочатку подачі і до удару його м'яч повинен знаходитись над рівнем ігрової поверхні і за кінцевою лінією стола гравця, який подає; жодна частина тіла чи одягу того, хто подає чи його партнера по парі, не повинні закривати м'яч від того, хто приймає.

Гравець зобов'язаний подавати так, щоби ведучий суддя чи асистент судді могли бачити, що він подає відповідно до правил правильної подачі.

У випадку, якщо суддя вагається у правильності подачі, він може в першому випадку зустрічі об'явити перегравання та попередити гравця, який подає.

Будь-яка наступна подача цього гравця або його партнера по парі, що викликає сумнів у своїй правоті, приводить до присудження очка гравцю, який приймає.

За наявного порушення вимог правильної подачі попередження не виноситься, гравцю, який приймає, присуджується очко.

Як виняток ведучий суддя може послабити вимоги до подачі, якщо він відмітить, що їх виконанню перешкоджає фізична вада гравця, який подає.

Партія:

Партію виграє гравець (пара), який першим набере 11 очок, якщо тільки обидва гравці (пари) не набрали по 10 очок; у цьому випадку партію виграє гравець (пара), який першим набере на 2 очки більше за суперника (пари).

Зустріч:

Зустріч потрібно проводити на більшість з трьох, п'яти або семи партій (з трьох партій виграє той, хто виграє дві; з п'яти - три; з семи - чотири партії).

Гра повинна бути безперервною протягом всієї зустрічі, але будь-який гравець має право на перерву до 1 хвилини між партіями зустрічі.

Вибір подачі, прийому, сторін:

Право зробити вибір першому визначається жеребкуванням.

Гравець (пара), який виборов це право, може:

вибрати подачу або прийом першим, тоді той, який програв жеребкування, повинен вибрати сторону;

вибрати сторону, тоді той, який програв жеребкування, повинен вибрати подачу чи прийом першим.

В парних зустрічах у кожній партії пара, яка має право подавати першою, повинна вирішити, кому з гравців пари подавати першому:

в першій партії зустрічі після цього пара суперників повинна вирішити, кому з гравців пари приймати першим;

в наступних партіях цієї зустрічі перший, який приймає, буде визначений вибором того, який подає

Порядок подачі, прийому та зміни сторін:

Після 2 зарахованих очок гравець (пара), який приймає, повинен стати тим, який подає, і т.ін. до кінця партії чи до тих пір, поки кожний гравець (пара) не набере по 10 очок або поки не буде введене правило прискорення гри.

В парних зустрічах:

першим, який подає, повинен бути один з гравців пари, який має право подавати першим, а першим, який приймає, - будь-хто з гравців пари суперників;

другим, який подає, повинен бути гравець, який був першим, який приймає, а другим, який приймає, - партнер першого, який подає;

третім, який подає, повинен стати партнер першого, який подає, а третім, який приймає, - партнер першого, який приймає;

четвертим, який подає, повинен стати партнер першого, який приймає, а четвертим, який приймає, - перший, який подає;

п'ятим, який подає, повинен бути гравець, який подавав першим, а потім гравці повинні подавати в тій же послідовності до кінця партії.

Якщо обидва гравці (пари) набрали по 10 очок або, якщо введено правило прискорення гри, черговість подачі та прийому повинна залишитись тією ж, але кожний гравець до кінця партії повинен подавати до розіграшу **тільки одного очка, по черзі**.

Гравець (пара), який першим подавав у партії, повинен першим приймати в партії, наступній безпосередньо за цією.

В парній зустрічі кожної партії після першої, коли перший, який подає, вже визначений, першим, який приймає, повинен стати гравець, який подавав на нього в попередній партії.

В останній можливій партії парної зустрічі, якщо одна з пар набере 5 очок, пара, яка приймає, повинна змінити порядок прийому (розміщення).

Гравець (пара), який почав партію по один бік стола, наступну партію зустрічі повинен почати по другий бік.

В останній можливій партії зустрічі, якщо один з гравців (пар) набере 5 очок, гравці (пари) повинні помінятись сторонами.

Правило прискорення гри:

Правило прискорення гри вводиться, коли партія не закінчується протягом 10 хвилин чистого ігрового часу або в будь-який час за проханням обох гравців (пар), якщо обидва гравці (пари) не набрали як мінімум по 9 очок; перерви, які пов'язані з вильотом м'яча за межі ігрового майданчика, з необхідністю витертися рушником, зі зміною сторін в завершальній партії, із заміною обладнання, в рахунок чистого ігрового часу не входять.

Якщо м'яч знаходиться в грі, коли ліміт часу вичерпаний, гру потрібно зупинити і продовжити подачею гравця, який подавав в перерваному розіграші.

Якщо м'яч не був у грі, коли ліміт часу вичерпаний, гру продовжують подачею гравця, який приймав м'яча в попередньому розіграші.

Згодом кожен гравець (пара) повинен подавати почергово для розіграшу тільки одного очка; якщо розіграш не закінчиться до того, як гравець (пара), який приймає, виконає 13 правильних повернень, гравець, який подає, програє очко.

На цю зустріч призначають суддю-обліковця, який повинен в кожному розіграші негайно об'явити номер удару, виконаного гравцем (парою), який приймає, як тільки м'яча було відбито, так, щоб об'явлений номер удару було чітко чути.

Після тринадцятого правильного повернення ведучий суддя повинен об'явити "Стоп".

Одного разу введене правило прискорення гри діє до закінчення зустрічі.

10. Організація та проведення змагань з настільного тенісу.

Змагання в настільному тенісі проводяться за такими віковими групами: юнацька (9-11 років), середня юнацька (12-14 років), старша юнацька (15-17 років), юніори (18-20 років), дорослі (21 рік і старші), ветерани (за 40 років). До участі допускаються спортсмени, які пройшли лікаря, має бути заявка на змагання. Для юнацьких груп і ветеранів ігри можна проводити протягом 4 днів, для дорослих і юніорів 5 днів.

Види змагань визначаються положеннями про змагання. Потрібен план для змагань. Планують такі документи: а) план; б) положення; в) графік; г) звіт про змагання.

Положення включає**:**

1. Мета та завдання.
2. Керівництво проведення змагань.
3. вид змагань (особисті, командні...).
4. Місце і час проведення змагань.
5. Програма змагань.
6. Учасники змагань.
7. Система проведення змагань.
8. Визначення переможця.
9. Терміни подачі заявок і місце проведення жеребкування.
10. Умови участі в змаганнях (рік, учасники, розряд, дорослі чи юнацькі, тощо).
11. Нагородження.
12. Інвентар.

Склад суддівської колегії

До складу суддівської колегії входять:

- головний суддя;
- заступники головного судді;
- головний секретар;
- заступники головного секретаря;
- судді - секретарі;
- судді;
- лікар;
- комендант.

Змагання колективів фізичної культури може проводити суддівська колегія, яка складається з головного судді, головного секретаря та суддів.

Кожен суддя зобов'язаний мати іменний суддівський квиток, відповідний його суддівській категорії.

На міжнародних і республіканських змаганнях для суддів обов'язкова форма одягу: костюм, сорочка, краватка; колір костюма не повинен бути білим, яскравим; за температури в залі більше ніж 22оС за рішенням головного судді суддям можна знаходитись без піджака.

Документація змагань:

1. положення про змагання;
2. список учасників;
3. розклад зустрічей;
4. заявки;
5. протоколи зустрічей;
6. таблиці змагань;
7. звіт головної суддівської колегії.

Підготовка до проведення змагань.

1) Положення про змагання. Кошторис витрат. Медалі. Призи. Грамоти. М'ячі. Бланки звітності ГСК. Гарантійний лист на майданчик.

2) Підготувати та затвердити склад оргкомітету керуючої організації.

3) Забезпечити учасників, представників, тренерів та суддів місцем проживання.

4) Організувати необхідну організацію і інформацію проведення.

5) Розробити порядок відкриття і закриття змагань.

6) Підготувати місце проведення змагань, обладнання, інвентар.

7) Підготувати приміщення і роздягальні для суддів, спортсменів і представників.

8) Радіофікувати ігровий зал, встановити столи для головної колегії, суддів, секретарів, ведучих суддів.

9) Забезпечити чергування аварійних служб.

Обов'язки ГСК визначаються чинними правилами змагань з видів спорту.

Обов'язки головного судді змагань.

1. Керівництво жеребкування.
2. Складання розкладу зустрічей за часом і столами (кортами).
3. Призначення офіційних осіб змагань.
4. Рішення всіх питань, які торкаються правил, включаючи правомірність ігрового одягу та ігрового обладнання.
5. Рішення про можливу зупинку гри у випадку гострої потреби.
6. Прийняття дисциплінарних заходів по відношенню неприпустимої поведінки учасників.
7. Розподіл обов'язків між суддями.
8. Забезпечити учасників, глядачів і представників ЗМІ інформацією про хід змагань та їх результати.
9. Затвердити результати підсумків змагань, надати звітність в організацію, яка проводить змагання, дати оцінку роботи суддів.

Заступники головного судді відповідають за проведення змагань на доручених їх ділянках:

1. з суддівства
2. з роботи в залі
3. з церемонії нагородження
4. з інформації
5. розкладу
6. диспетчерської роботи.

Головний секретар зобов'язаний:

1. перевірити правильність заявок;
2. забезпечити проведення жеребкування;
3. скласти та довести до відома учасників та представників розклад зустрічей затверджений головним суддею;
4. вести протоколи засідань головної суддівської колегії;
5. оформлювати розпорядження та рішення ГСК;
6. приймати протести та доповідати головному судді;

7. оформлювати протоколи та всю технічну документацію змагань за затвердженою формою;

8. забезпечити своєчасне внесення результатів зустрічей в інформаційні матеріали про хід змагання;

9. підготувати звіт ГСК про змагання за затвердженою формою;

10. керувати підлеглими суддями секретарями.

Обов'язки лікаря.

1. Перевірити наявність в заявці на участь візи лікаря про допуск до змагань.

2. Контролювати відповідність стану місць проведення змагань, розміщення гравців та суддів, затвердженим на поточний період санітарно-гігієнічним вимогам.

3. Надавати медичну допомогу під час травм і хвороб, і робити висновок з медичної точки зору впродовж змагань.

Комендант змагань підпорядковується головному судді і відповідає за:

1. Своєчасну підготовку та художнє оформлення місць змагань.
2. Підготовку приміщень для обслуговування учасників і роботи суддівської колегії.
3. Прийом учасників.
4. Порядок під час змагань.

Комендант змагань забезпечує:

1. Ігрові майданчики необхідним обладнанням та інвентарем.
2. Радіофікацією місць змагань.
3. Ігровий зал світловим табло та інформаційними щитами.
4. Забезпечує технічну підготовку церемонії відкриття, нагородження та закриття змагань.

Ведучий суддя – особа, яка контролює зустріч, призначають на всі види змагань для проведення кожної окремої зустрічі. Вік ведучих суддів на національних змаганнях повинен бути:

1. Не менше 16 років у змаганнях юнацької і середньої юнацької груп.
2. Не менше ніж 18 років у змаганнях старших вікових груп.

11. Зародження та розвиток бадмінтону в світі.

Бадмінтон – спортивна гра з ракеткою та воланом. Існує багато версій щодо виникнення цієї гри. Певні судження та деякі об'єктивні факти вказують на те, що сучасний бадмінтон виник з стародавньої гри у волан.

Прийнято рахувати, що бадмінтон виник в давнину на островах Малайського архіпелагу, звідки розповсюдився в країни Південно-Східної Азії. В XIV ст. в Японії з'явилася гра „ойбане" (Hagoita, або Obahe), що в перекладі означає „літаюче перо". Ракетки для цієї гри виготовлялися з імператорського дерева (Paulownia tomentosa), м'ячиком була недоспіла і спеціально висушена сім'яна коробочка цього ж дерева, в її верхню частину віночком були встромлені маленькі пір'їнки. В одному із давніх

манускриптів розповідається, що в 1122 році до нашої ери, в Китаї, під час правління династії Чу, грали в м'яч з пір'ями. Гра називалася „ди-дзяу-ци". Три – чотири гусячих пер з'єднували в одне ціле ободком, а грали дерев'яними ракетками.

До великої сенсації призвели наскальні рисунки, знайдені в Індії, яким за підрахунками археологів біля двох тисяч років. На рисунках зображені гравці так званої „пєони" (пуне) – праобраз сучасного бадмінтону. У Франції гра схожа на бадмінтон називалася „же-де-пом", що в перекладі означає „гра з яблуком". В Росії гра схожа на бадмінтон була під назвою „лєток". В Європі гра „Jeu de volant" або „coguantin" вперше згадується на початку XVI ст.

Відомий венеціанський мандрівник Марко Поло (1254-1324) свідчив про розповсюдження гри в м'яч з пір'ями в багатьох азіатських країнах.

В 1650 році королева Швеції Крістіна для гри в «м'яз з пером» побудувала корт неподалік від Рояль Паласу (королівського замку) в Стокгольмі, де вона грала в цю гру зі своїми придворними слугами й гостями з інших країн. В Англії у XIX столітті «гра у волан» особливої популярності набула у маєтку герцога Бофорта. Герцог був покровителем асоціації «гри у волан», власником Франт Холлу, де і зараз знаходиться одна з найкращих колекцій античних ракеток і воланів. В 1860 році Ісаак Сиратт видав у світ книгу «Бадмінтон-Батлдор-нова гра», де були описані перші правила гри. Англійські офіцери, які проходили службу в Індії, виявили зацікавлення цією грою, заснували у 1875 році офіцерський клуб «Фолькстоун». Першим президентом Асоціації «гри у волан» став полковник Долбі, який також брав активну участь у творенні нових правил гри.

Точно відомо, що бадмінтон був завезений в Англію з Індії. Саме з Індії в 1872 році повернулася група офіцерів англійських колоніальних військ, які продемонстрували гру з воланом в курортному містечку Бадмінтон, що недалеко Лондона, в графстві Глостершир. **1872 рік** вважають роком народження спортивної гри в волан, яка отримала назву „**бадмінтон**". В цьому ж році граф Бьюфорт створив в своєму маєтку спортивний клуб „Бат Бадмінтон Клаб". В цьому ж клубі були розроблені спеціальні ракетки, м'ячі та правила для нової гри.

Сучасний бадмінтон розпочався з кінця XIX ст., перші клубні турніри були жорстко регламентовані. Наприклад, чоловікам, згідно статуту клубу, строго наказувалося виступати в костюмах за тодішньою модою: чорний піджак і високі чоботи. Жінкам дозволялося грати тільки в довгих спідницях і капелюхах.

В березні 1898 року відбувся перший офіційний турнір з бадмінтону, а 4 квітня 1899 року в Лондоні – проведений перший всеанглійський чемпіонат. Кількість клубів за період 1901-1911 років збільшилась у декілька разів.

Бадмінтон поступово завойовував популярність. Почалося і виробництво воланів. Перший патент на їх виготовлення був виданий в Англії у 1898 році міс Енні Джексон.

5 липня **1934 року** в Лондоні створена **Міжнародна федерація бадмінтону – IBF** (INTERNATIONAL BADMINTON FEDERATION), що дозволило розвиватися бадмінтону як самостійному виду спорту. В 1935 році президентом був вибраний сер Джордж Алан Томас.

Згідно статуту ІБФ з 1948 року раз в три роки проводиться розіграш Кубка Томаса (з 1982 року раз в два роки) (сер Томас 29 разів представляв країну на міжнародних турнірах в період з 1902 по 1929 роки, 21 раз ставав чемпіоном відкритого чемпіонату Англії та 90 разів перемагав в різних національних турнірах) (серед національних чоловічих команд) і Кубок Убер (з 1955 року) (з 1984 року раз в два роки) (Бетті Убер – 13-ти разова переможниця відкритого чемпіонату Англії) серед національних жіночих команд.

Міжнародна федерація проводить також ряд офіційних особистих турнірів. Одним із них є Відкрита першість Англії, яка проводиться у Вімблдоні, та колись рахувалась неофіційною першістю світу. Вперше Відкрита першість Англії відбулася в 1899 році.

З 1963 року проводиться Кубок Гельвеції (Швейцарія).

В 1967 році був заснований Європейський Союз бадмінтону – EBU (EUROPEAN BADMINTON UNION).

Проводяться Чемпіонати Європи і Азії. З 1968 року проводиться особистий чемпіонат Європи, а з 1972 і командний чемпіонат Європи.

Перший офіційний особистий **Чемпіонат світу пройшов** в травні **1977 року в м. Мальме (Швеція**). Переможцями першого чемпіонату світу були: серед жінок – Л.Кеппен (Данія); серед чоловіків – Ф.Дельфс (Данія); серед жіночих пар – Е.Тогану-Е.Уено (Японія); серед чоловічих пар – Чун Чун-Дж.Вахджуді (Індонезія); серед змішаних пар – С.Сковгород-Л.Кеппен (Данія).

В 1977 році на 79-й сесії Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в Празі ІБФ була визнана керуючою організацією бадмінтону, яка відповідає критеріям Олімпійської хартії.

Змагання по бадмінтону традиційно включаються в програми Азіатських ігор та Ігор Британської співдружності. На Олімпійських іграх 1972 року в Мюнхені проводилися показові виступи по бадмінтону. З 1992 року бадмінтон входить в програму Олімпійських ігор.

Етапи історичного розвитку бадмінтону:

Етап	Тривалість	Спрямованість етапу
I	2 тис.до Р.Х. – 1650 Р.Х.	Праобраз бадмінтону. «Гра у олан».
I	1650-1898 рр.	Становлення гри «Бадмінтон».
I	1898-1972 рр.	Міжнародний розвиток адмінтону, як вид спорту.
I	1972-1992 рр.	Входження «Бадмінтону» в

		лімпійську родину видів спорту.
V	1992-сучасність	Новітній розвиток «Бадмінтону»

В 2006 році Міжнародні федерація бадмінтону (ІБФ) змінила свою назву і тепер **називається Всесвітня федерація бадмінтону** (BWF).

З 2006 року також були введені нові правила гри в бадмінтон. Основні зміни стосувалися: гра ведеться до 21 очка (а не як колись чоловіки та пари до 15 очок, а жінки до 11 очок); кожен розіграш приносить очко (а не як згідно старих правил очко можна було здобути тільки на своїй подачі, а на подачі суперника можна було тільки забрати подачу); при парній грі пара має тільки одну подачу, і при її втраті подачу здобувають суперники (згідно старих правил кожна пара, не враховуючи першої подачі в геймі, мала по дві подачі). Також був період (старих правил), коли Міжнародна федерація на пів року ввела була правила – гра велася з п'яти геймів (партій) до 7 очок, очко здобувалося лише на своїй подачі (перемагав гравець який перемагав у 3 геймах). Також з 2014 року Всесвітня федерація вводить експериментальні правила на певних змаганнях, коли гейм триває до 11очок, а матч (гра) відбувається з 5 геймів (до перемоги у трьох).

Загалом 10 країн протягом 1992-2012 років на Олімпійських іграх з бадмінтону ставали призерами змагань. Найбільше медалей (16 золотих, 8 срібних та 14 бронзових) у команди Китай; на другому місці команда Південної Кореї (6 золотих; 7 срібних; 5 бронзових медалей); на третьому – Індонезія (6 золотих, 6 срібних, 6 бронзових); далі відповідно Данія (1; 2;3), Малайзія (3 срібних, 2 бронзових медалей), Великобританія (1 срібна, 1 бронзова медаль), Нідерланди та Японія по 1 срібній медалі, Індія та Росія по одній бронзовій медалі.

12. Історія розвитку вітчизняного бадмінтону.

1957 рік вважається роком народження вітчизняного бадмінтону, коли представники СРСР В.Демін, Н.Соколов, С.Замуруєва, Н.Калашніков на **Всесвітньому фестивалі молоді і студентів** у Москві зустрілися із закордонними спортсменами – бадмінтоністами.

В 1959 році був проведений перший особистий чемпіонат Москви. Переможцями стають В.Демін та С.Замуруєва.

В 1960 році відбулася перша спортивна зустріч між містами Львів – Москва, яка пройшла поблизу Львова в Сокільниках у спортивному залі „Шахтар". Саме львів'яни були першими на Україні, які зайнялися спортивним бадмінтоном. Серед бадмінтоністів Львова виділялися такі спортсмени: Богдан Олійник, Євгеній Шпаргала, Володимир Дерій, Володимир Панін, Я.Гавур, Є.Горбанський, В.Погорілий, Я.Утрисько, В.Сущенко, Агнія Карцуб, Олімпіада Марчева (Большая), К.Немеш.

В грудні 1961 року_в московському манежі ЦСКА відбувся старт перших офіційних всесоюзних командних змагань. Турнір зібрав московські

колективи: „Труд”, „Буревісник”, збірні команди Харкова, Львова, Ленінграду, московської області, Алма-Ати і Душанбе. Третє місце отримала збірна команда Харкова.

В 1962 році вже зустрічались команди республік (УРСР, БРСР, РРФСР, АзРСР, КазРСР, ТаджРСР), а також міст Москви і Ленінграду.

В 1962 році відбувся перший чемпіонат УРСР. Чемпіонами стають: серед жінок - А.Карцуб (м. Львів), серед чоловіків - В.Лівшиц (м. Харків). Серед інших львівських призерів були: перше місце в жіночій парі отримали А.Карцуб - О.Марчева; перше місце в змішаній парі отримали Б.Олійник - О.Марчева; чоловіча пара Б.Олійник-В.Дерій стали срібними призерами.

Щороку в Москві розігрувався Кубок космонавтів СРСР. Володарями Кубку ставали такі українські команди: „Метеор” і ДІБІ (Дніпропетровський інженерно – будівничий інститут) із Дніпропетровська.

У Дніпропетровську був організований потужний спортивний осередок бадмінтону. Олег Лобизнов, який організував секції бадмінтону, пізніше отримав звання заслуженого тренера України. Анатолій Гайдук і Поліна Дедик започаткували гру в волан у заводському спортивному клубі „Метеор”. Імена бадмінтоністів м. Дніпропетровська відомі на цілу країну, найбільш знані – Ірина Шевченко, Костянтин Вавілов, Микола Пєшехонов, Анатолій Єршов, Наталя Дамаскіна, Надія Литвинчева, Алла Продан, Володимир Шиян.

Піонером бадмінтону в Києві вважають вчителя фізичного виховання одного із дитячих санаторіїв Володимира Томашевського, в минулому відомого майстра з боксу. Першими хто досягнув найвищих результатів з київської секції стали Ніна Мякішева та Віктор Швачко (неодноразовий чемпіон країни).

Чемпіонати країни (СРСР) по бадмінтону проводяться з 1963 року. В 1964 році в одиночній категорії львів’янка А.Карцуб стала бронзовою призеркою Всесоюзного чемпіонату. В 1965 році чемпіонами СРСР в жіночій парній категорії_стали львів'янки А.Карцуб та О.Марчева (Большая). В 1968 році вихованець львівського бадмінтону В.Андропов у парі з харків’янином В.Лівшицем стали срібними призерами першості СРСР.

Радянські бадмінтоністи свій перший міжнародний матч провели в 1967 році з командою ГДР.

Юнацькі першості СРСР по бадмінтону беруть свій початок з 1969 року.

З 1971 року проводяться змагання на Кубок СРСР.

3 січня 1975 року СРСР був прийнятий в Міжнародну федерацію бадмінтону. Цього ж року Федерація бадмінтону СРСР вступила в Європейський союз бадмінтону.

Команда радянського союзу вперше виступила на юніорській першості Європи в 1975 році.

Бадмінтоністи СРСР дебютували на чемпіонаті Європи в 1976 році, в столиці Ірландії м. Дубліні, де зайняли сьоме місце.

В 1977 році вперше в Радянському союзі був проведений Кубок Гельвеції, який закінчився перемогою радянських спортсменів.

У 1984 році спортсмени радянського союзу вперше прийняли участь в змаганнях Кубка Томаса, а 1986 року жіноча команда стала учасницею Кубка Убер.

В 1988 році Федерація бадмінтону СРСР організувала у Москві етап розіграшу Кубка Європейських чемпіонів.

Чемпіонати України з бадмінтону проводяться з 1992 року.

В Дніпрі, Харкові, Одесі, Києві, Миколаєві, Львові, Донецьку, Вінниці, Лисичанську, Івано-Франківську, Житомирі створені хороші школи бадмінтону, які дозволяють виховувати висококласних спортсменів, проводити турніри різного рівня для дітей, дорослих, любителів і ветеранів цього виду спорту.

В 2009 році вперше в Україні пройшов міжнародний турнір серії International Challenger – Kharkov International, який став щорічним і збирає багатьох сильних гравців не тільки Європи, але й світу.

На Іграх XXV Олімпіади в Барселоні (Іспанія) 1992 року у бадмінтоні розігрувалося 4 комплекти медалей (в одиночному та парному розрядах, чоловічих та жіночих). На наступних Олімпійських іграх (Атланта 1996 рік) було добавлено ще один комплект нагород - у змішаному розряді змагань.

На Іграх XXVI Олімпіади в Атланті (США, 1996 рік) вперше самостійною командою виступили спортсмени України. Бадмінтон представляли вихованці СДЮШОР ”Метеор” (м. Дніпропетровськ) – Владислав Дружченко, Олена Ноздрань і Вікторія Євтушенко. Дані спортсмени також представляли Україну і на XXVII Іграх Олімпіади у Сіднеї (Австралія 2000р.). Однак, вони не досягли значних результатів.

На Іграх XXIX Олімпіади в Пекіні (Китай, 2008 рік) команду України представляли спортсмени того ж Дніпропетровського СДЮШОР "Метеор" Владислав Дружченко та Лариса Грига. Здобутком є те, що Лариса Грига поступилася в 1/16 фіналу.

На іграх XXX Олімпіади в Лондоні (Англія 2012 рік) (приймало участь 51 країна) команду України представляли Дмитро Завадський (м. Харків) та Лариса Грига (м. Дніпропетровськ). Дмитро Завадський зайняв друге місце в підгрупі, отримавши в кінцевому результаті 17/32 місце, Лариса Грига після третього місця в підгрупі розташувалася на 33/46 місці.

На іграх XXXI Олімпіади в Ріо-де-Жанейро (Бразилія 2016 рік) (приймало участь 45 країн). Команду України представляли Артем Почтарьов (м. Харків) та Марія Улітіна (м. Дніпро). Марія Улітіна грала в 1/8 фіналу одиночних зустрічей, це найкраще досягнення українських бадмінтоністів на Олімпійських іграх.

На даний час в Україні проводяться всеукраїнські та міжнародні змагання, кубки та турніри для різних за кваліфікацією і віком спортсменів. Найбільш відомі з них – Кубок України, „Харків-Інтернешнл”, Міжнародний турнір ім. Гайдука (м. Дніпропетровськ). До національної команди України входять: серед чоловіків –Валерій Атращенко, Дмитро Завадський, Кирило

Леонов, Артем Почтарьов, Данило Боснюк; серед жінок – Єлизавета Жарка, Марина Ільїнська, Наталія Войцех, Юлія Казарінова, Марія Улітіна (2019 рік).

Серед спортсменів-бадмінтоністів Львівщини за роки незалежної України найвищих результатів досягли МСМК Ірина Колоскова (основна збірна України), МС України Оксана Гречанюк (кандидат збірної України), МС України Христина Джангобекова (основна збірна України), МСУ Владислав Гуркало (кандидат збірної України), МСУ Андрій Панін (резерв збірної України), МСУ Назар Палюх (резерв збірної України), МСУ Тетяна Лема (резерв збірної України), МСУ Любов Ціж, МСУ Іван Книш, МСУ Іван Каратник, МСУ Алтунян Роман (кандидат збірної України), МС України Олександр Чакалов (кандидат збірної України).

Згідно класифікації видів спорту наведеної В.Н.Платоновим (1997 р.), у залежності від особливостей тренувальної та змагальної діяльності спортсменів бадмінтон відносять до першої групи – атлетичні види спорту, пов'язані з граничною активною руховою діяльністю спортсмена.

Згідно класифікації видів спорту, які входять до Олімпійських ігор, бадмінтон відноситься до спортивних ігор.

За способом визначення результату в змаганнях бадмінтон відноситься до видів спорту, у яких спортивний результат визначається обумовленим кінцевим ефектом, але змагання не обмежені часом їх проведення.

Щодо бадмінтону в шкільній програмі, то він є серед видів спорту, які можуть бути включені в програму для загальноосвітніх навчальних закладів 1-11 класів предмету „Основи здоров'я і фізична культура".

13. Розміри корту. Інвентар.

Корт (майданчик) для гри в бадмінтон прямокутний, для одиночних ігор **довжина 13,4 м. та ширина 5,18 м., для парних ігор довжина 13,4 м. та ширина 6,1 м., з шириною ліній 40 мм.** Лінії входять в розміри корту. Ближня лінія подачі знаходиться на відстані 1,98 м. від сітки. Середня лінія, розташована між лінією подачі та задньою лінією, ділить майданчик на два рівні поля (праве та ліве), і розташована на відстані 3,05 м. від бічної лінії поля для парної гри.

Сітка повинна кріпитися на стійках висотою 1,55 м. від поверхні корта. Сітка має бути зроблена із тонкої капронової нитки темного кольору та однакової товщини, з розмірами ячейок від 15 до 20 мм. Ширина сітки (по вертикалі) 760 мм. і довжина не менше 6,1 м. Верхній край сітки в центрі не має опускатися нижче 1,524 м., та над бічними лініями корту повинен бути на висоті 1,55 м.

Волан має бути зроблений з натуральних («пір'яні») або синтетичних («пластикових») матеріалів. Незалежно від матеріалу характеристики польоту волана повинні бути схожі до тих, які має натуральний пір'яний волан. Професійні спортсмени тренуються й грають тільки пір'яними.

Пластиковими воланами грають аматори. Вони мають трохи іншу траєкторію польоту, проте набагато довше служать.

Пластикові волани відрізняються за формою «спідниці», по швидкості, а також по кольору. За швидкістю розрізняють три типи воланів: повільні, середні й швидкі. Швидкість волана можна визначити по кольору стрічки на голові волана. Зелена відповідає повільному волану, синя – середньому, а червона – швидкому. Пластикові волани випускають в основному білі й жовті. Жовті волани використовують в залах з поганим освітленням.

Пір'яні волани відрізняються по матеріалу головки волана й по якості пера. Головка волана складається з коркової пробки, вкритої оболонкою тоненької шкіри. Волан складається із 16 пір'їн, довжина яких може коливатися від 64 до 70 мм., але на кожному волані вони мають бути однакової довжини. Пір'я підбирається з особливою старанністю – звичайно з одного однорічного гусака вискубують пір'я на один волан по 8 з кожного крила. Пір'їни повинні бути вологими, інакше вони швидко ламаються в гір. Маса волана повинна коливатися в межах 4,74 – 5,50 г.

Ракетка для гри в бадмінтон складається з таких частин: ручка, стержень, перехідник (якщо є), обід, струнна поверхня. Розміри ракетки мають бути не більше 680 мм. в довжину та 230 мм. в ширину. Спершу ракетки виготовлялися з дерева. Сучасні ракетки виготовляються з різних матеріалів: від вуглепластика до алюмінію, сталі, карбону, графіту і титану. Завдяки їм снаряд витримує натяг струн і навантаження ударів. Ракетки для професійних гравців, як правило, виконуються з композиційних матеріалів на основі вуглеволокна і з застосуванням вбудованих конструктивних елементів з інших матеріалів. Ракетки для аматорів та початківців часто можна відрізнити за наявністю «трійника» - візуально помітного Т-подібного вузла в місці з'єднання стержня і обода. У середньому маса ракетки становить 74-100 грам. До основних фізичних характеристик ракетки, що впливає на її ігрові властивості, поряд із масою, відноситься також розташування центру ваги (так званий «баланс»), жорсткість стержня і обода на вигин. Не рідко в залежності від цих характеристик одні ракетки частіше рекомендують гравцям з атакуючим і силовим стилем гри, тоді як іншим з захисним стилем гри. Більшість професійних гравців використовують спеціальні намотування на ручку ракетки.

Спершу **струни** виготовлялися з натуральних матеріалів, зараз вони практично завжди синтетичні. У спортивному бадмінтоні застосовують струни, що являють собою переплетення синтетичних мікроволокон і складаються з осердя, обплетення і оболонки. Сила натягу струн в середньому становить 9-14 кг. Діаметр струн знаходиться в межах від 0,6 до 0,8 мм, на перетягування однієї ракетки потрібно приблизно 10 м струни. Процес натягування ракетки складається з двох етапів: на початку струни пропускають через отвори в ободі і переплітають один з одним, потім послідовно натягують. Якісне натягування, істотно впливає на ігрові властивості ракетки, можливе лише на спеціальному верстаті, що забезпечує жорстке закріплення обода ракетки в декількох точках, дозоване зусилля

натягу і послідовну фіксацію вже натягнутих струн спеціальними затискачами.

14. Основні правила гри. Судді на корті.

Перед початком зустрічі, суддя виконує кидок волана або монети. Сторона, якій пощастило, має зробити вибір: подавати чи приймати першою, або розпочинати гру на тій чи іншій стороні корту. Відповідно сторона, що програла виконує ті функції, які їй залишилися.

Зустріч (матч) проводиться із максимум трьох геймів (партій), до перемоги однієї із сторін в двох геймах. Сторона, яка перша набирає 21 очко виграє гейм, крім випадків:

- якщо рахунок в геймі 20 - 20, сторона, яка першою набирає різницю в 2 очка - виграє його;
- якщо рахунок стає 29 – 29, сторона, яка забиває 30 – те очко перемагає.

Сторона, яка виграла розіграш – добавляє до свого рахунку очко. Вона і буде подавати в наступному розіграші. Сторона, яка виграє гейм - подає на початку наступного гейму.

Гравці міняються сторонами в таких випадках: в кінці першого гейму; до початку третього гейму (якщо такий буде); в третьому геймі, протягом однієї зустрічі, коли одна із сторін першою набере 11 очок.

Якщо гравці забули помінятися сторонами, вони мають це зробити зразу ж після того, як помилка була виявлена і волан знаходився не в грі. Рахунок залишається без змін.

Жодна з сторін під час подачі не повинна спричинювати недоречну затримку, після того, коли гравці готові до подачі. Подаючий і приймаючий мають стояти в межах по діагоналі протилежних сторін корту, не торкаючись ліній, які обмежують певний прямокутник. Стопи двох ніг подаючого та приймаючого мають залишатися в контакті з поверхністю корту, в постійному положенні від початку подачі до кінця. В момент подачі волан має знаходитися нище талії подаючого. Талією вважається уявна лінія навколо тіла в найнищій частині ребра подаючого. Рух ракетки при подачі має бути безперервним від початку до кінця. При спробі подати, подаючий не має промахнутися по волану. Як тільки гравці приготувалися, перший поступальний рух ракетки подаючого має рахуватися початком подачі. Подача вважається завершеною, як тільки подаючий вдарить ракеткою по волану, або у своїй спробі промахнеться. В парах, під час подачі, партнери мають зайняти таке положення в межах їх відповідних прямокутників, щоб не заступати подаючого і приймаючого.

Гравці мають подавати і приймати у відповідних правих сторонах своїх кортів, якщо рахунок не відкритий, або подаючий має парну кількість очок. Гравці подають і приймають у відповідних лівих частинах своїх кортів, якщо подаючий отримав непарну кількість очок.

При парній грі:

- право подавати має переходити почергово;
- жоден гравець не має подавати позачергово, приймати позачергово, або приймати дві почергових подачі в одній і тій же грі.

Судді на корті, та їх рішення:

Суддя на вишці підпорядкований, і діє, під керівництвом головного судді.

Суддя на подачі переважно призначається головним суддею, але може бути відсторонений суддею на вишці, після консультації з головним суддею.

Лінійних суддів переважно призначає головний суддя, проте лінійний суддя може бути відсторонений суддею на вишці після консультації з головним суддею.

Рішення суддів на майданчику вирішальні щодо тих ігрових моментів, за які вони відповідальні. Якщо судді не можуть прийняти рішення щодо моменту, за який вони відповідають, то суддя на вишці може прийняти особисте рішення по цьому питанню; якщо і він не в стані це зробити, призначається „спірний".

Суддя може оголосити спірний момент і зупинити гру в декількох випадках: - коли гравець зробив подачу, а його суперник не був готовий до неї; - обидва суперники одночасно порушили правила; - волан розламався в польоті або застряг у сітці; - суддя не бачив чи попав волан в корт. В даних ситуаціях гравці починають розіграш спочатку.

Рекомендована література

Основна:

1. Белиц-Гейман С. П. Теннис для родителей и детей / С. П. Белиц-Гейман. – Москва : Педагогика, 1988. – 224 с.
2. Белиц-Гейман С. П. Теннис / Белиц-Гейман С. П. – Москва : Физкультура и спорт, 1989. – С. 75-87.
3. Корбут З. Е. Теннис : 10 уроков техники и тактики / Корбут З. Е. – Москва : МО, 1987. – С. 43.
4. Кондратьева Г. Теннис в спортивных школах / Г. Кодратьева, А. Шокин. – Москва : Физкультура и спорт, 1975. – 160 с.
5. Теніс. Правила гри в теніс. – К.: ФТУ, 2000. – 76 с.
6. Амелин А. Н. Настольный теннис / А. Н. Амелин, В. А. Пашинин [Азбука спорта, издание 2-е, дополненое]. – Москва : Физкультура и спорт, 1985. – 112 с.
7. Марусін В. Ю. Настільний теніс для всіх / Марусін В. Ю. – Київ : Здоров'я, 1991. – 112 с.
8. Барчукова Г. Настольный теннис / Барчукова Г. – Москва : Физкультура и спорт, 1990. – 174 с.
9. Барчукова Г. В. Теория и методика настольного тенниса / Барчукова Г. В., Богушас В. М., Матыцин О. В. – Москва : Академия, 2006. – 528 с.
10. Ормаи Л. Современный настольный теннис / Ормаи Л. – Москва : Физкультура и спорт, 1990. – 175 с.
11. Сюй Яньшэн. Настольный теннис / Сюй Яньшэн. – Москва : Физкультура и спорт, 1987. – 320 с.

12. Настільний теніс. Правила змагань. – Київ: ФНТУ, 2005. – 60 с

13. Смирнов Ю. Н. Бадминтон : учеб. для вузов / Ю. Н. Смирнов. – 2-е изд., исправ. и доп. – М. : Советский спорт, 2011. – 248 с.

14. Рыбаков Д. П. Основы спортивного бадминтона / Д. П. Рыбаков, М. И. Штильман. – 2-е изд., доп. – М. : Физкультура и спорт, 1982. – 176 с.

15. Лифшиц В. Бадминтон : азбука спорта / В. Лифшиц, А. Галицький. – 2-е изд., перераб., доп. – Москва : ФиСизкультура и спорт, 1984. – 176 с.

16. Казаков С. В. Спортивные игры. Енциклопедический справочник / Казаков С. В. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 448 с.

17. Дополнения и изменения к правилам Международной федерации бадминтона (IBF), которые вступают в силу на всех Всеукраинских и международных соревнованиях с 1. 02. 2006 года. : утверджено на исполкоме Федерации бадминтона Украины 3 декабря 2005 г.

18. Бадминтон : правила игры и проведения соревнований / ред. Н. П. Милиневского, А. Л. Сербулова, О. Я. Толстунова, В. М. Швачко. – 3–е изд. – Киев : Федерация бадминтона Украины, 2010. – 57 с.

19. Кривопальцев В. Я. Бадмінтон для всіх / Кривопальцев В. Я. – Київ, 1985. - 64 с.

Допоміжна:

1. Горлова Л. Теніс на олімпійських іграх 1996-2008 років / Горлова Лариса, Мудра Віра, Каратник Іван // Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції ; під заг. ред. Сіренко Р. Р. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – С. 55-57.

2. Митюк О. Р. Аналіз розвитку та проведення змагань з тенісу настільного в СК“ЛІРС” / Митюк О. Р., Каратник І. В. // Матеріали IV Міжнародної електронної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених “Фізична культура та здоров’я різних груп населення” (18-25 квітня 2013 року). – Одеса, 2013. – С. 71-72.

3. Герич Л. Становлення та розвиток настільного тенісу як олімпійського виду спорту / Л. Герич, А. Сова, С. Ковальчук // Теоретико-методичні засади спортивних та рекреаційних ігор : зб. наук. ст. – Львів, 2016. – С. 9–13.

4. Гук Г. Розвиток спеціалізації настільний теніс у ЛДУФК (на прикладі науково-методичного забезпечення) / Г. Гук, А. Сова // Фізична культура, спорт та здоров’я : матеріали ІІІ Всеукраїнської студентської наукової Інтернет-конференції. – Харків, 8–9 грудня 2016 р. – С. 18–20.

5. Окопний А. Організація та проведення змагань з настільного тенісу: методичний посібник / А. Окопний, В. Мартиненко, І. Мудрий. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 60 с.

6. Смирнов Ю. Н. Бадминтон : [учебник для институтов физической культуры] / Ю. Н. Смирнов. – М. : Физкультура и спорт, 1990. – 159 с.

7. Подчос З. До питання виникнення та історичного розвитку бадмінтону / Подчос З., Каратник І., Пітин М. // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях : материалы II Междунар. Электрон. науч. конф. / под ред. Ермакова С. С. – Харьков; Белгрод; Красноярск, 2006. – С. 197 – 200.

8. Каратник І. В. Вплив нових правил в бадмінтоні на підготовку спортсменів / І. В. Каратник, В. В. Мудра // Сучасні проблеми розвитку теорії і методики спортивних ігор : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 2010. – С. 22–25.

9. Каратник І. Бадмінтон на Олімпійських іграх 1992-2012 років / Каратник Іван, Горлова Лариса, Тодорук Владислав, Мудра Віра // Проблеми формування здорового способу життя молоді : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрантів та аспірантів ; під заг. ред. Сіренко Р.Р. – Львів : видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2015. – С. 232-238.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Федерація тенісу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ftu.org.ua/

2. Федерація настільного тенісу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uttf.com.ua/

3. European table tennis union [Electronik resource]. – Access mode: http://www.ettu.org

4. International Table Tennis Federation: Home [Electronik resource]. – Access mode: https://www.ittf.com/

5. Федерація бадмінтону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fbubadminton.org.ua/

Ukrainian badminton federation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ubf.com.ua/